

تعليم الاسلام
ايدي بيوي

Ketabton.com

مفتي كفايت الله رحمه الله

د کتاب ځانگړنې:

|||||

د کتاب نوم : (تعليم الاسلام) ديني ښوونې

ليکوال : مفتي كفايت الله رحمه الله

ژباړه : حبيب الله قاسمي

کمپوز : محمد ابراهيم نبيل

د چاپ کال : 1383 ل تلہ، 2004 ستمبر

د چاپ ځای : لاهور - پاکستان

خپروونکي : نفيس علمي ټولنه اکوړه خټک دارالعلوم حقانيې ته مخامخ د سيد احمد شهيد مکتبي ترڅنگ

تليفون : 0092-3335199088 _ 0092-3005778253

دموندلو درکونه:

پيښور: سرحد بک ايجنسي خيبر بازار، دانش کتابخانه ډهکي نعلبندي، مکتبه روضی القرآن، مکتبه رشيدیه، قصه خوانی، مکتبه سيد احمد شهيد اکوړه خټک.

دالی:

دخپل خورېدلي او نیمه خوا اولس هغو کمکیانو ته!
چې زیاتره یې له لیک لوست بې برخې دي او برخمن یې بیا له دیني ښوونو محروم دي.

د خپرندو يې ټولني ياد بنت

موږ له وړکتوبه خپلو کمکيانو ته داخبره ورزده کوو چې : داسلام بناوې (ارکان) پنځه دي ، ستاسې په لاس کې کتاب په همدې هکله څه دپاسه (670) پوښتنې په ډيره ساده اوداسې روانه ژبه ځوابوي چې رابښکون لري او ديني پوهه تاندوي.

په اوس وخت کې زمونږ دکمکيانو اوځوانانو له ديني ښوونو ناخبري اوله هغو سره لاپروايي پټه خبر نه ده ، ځکه خو دامهال ددغه څېر کتابونو لوستل ، کمکيانو اوځوانانوته ترپخوازيات اړين اوارزښتمن ښکاري.

کوچنيانواولويانوته دزده کړې اولوست لپاره دپښتو داوسني ليکدود له معيارسره سم دديني کتابونو برابرول دنفيس علمي ټولني (چې يوه آزاده، ناپيلې، اسلامي، علمي اوفرهنگي ټولنه ده) ترټولو ستره هيله ده، بلکې دهمدې موخې دلاسته راوړلو په مقصدې دنسټ ډبره ايسودل شوې ، زمونږ هيله له ميندو، پلرونو اومشرانو څخه داده چې دا کتاب پر خپلو کمکيانو نه يواځې ولولي بلکې داملا په ډول يې پرې هم وليکي، ځويې له يوه پلوه املا زده شوي وي اوله بل لوري به يې دکتاب ديني مسئلې په ذهن کې دژوند ترپايه ناستې وي، همداهيله مو دافغاني مکتبونو اوليسوله مشرانو څخه هم ده چې نوموړی کتاب په خپل نصاب کې داخل کړي.

ټولنه له تاسې سره ژمنه کوي چې په نږدې راتلونکي کې به (که خدای کول) ددې لړۍ يو بل کتاب د (ديني ښوونه) په نامه چې څو تنو افغاني علماوو دوه لسيزې دمخه په گډه دسرو اوميرمنو لپاره ليکلی اودعقايدو، عباداتو اواخلاقو درې بيلابيلې گټورې برخې لري له نويو زياتونو اوسمونو سره يو ځای خپورکړي.

ديادولو وړ ده چې ټولني دغه څېر دنوروگټورو کتابونو دژباړې ترڅنگ د (معارف القران) تفسير په ژباړه هم لاس پورې کړی ، اوس نوداهرڅه په تاسې کيږي چې څومره په خپلو لورينو، رغوونکو لارښوونو دټولني کارونه تاند اوچټک ساتي، په تلو تلو کې له ټولو هغودوستانو اوملگرومننه کوو چې ددې کتاب په بشپړولو اوخپراوي کې يې راسره زيار ايستلی، په ځانگړې توگه دسعودي عربستان له مسافرورور الحاج عبدالحنان نه يو جهان مننه کوو چې ددې کتاب دخپرولولوپاره يې ټولني ته په ورين تندي پور ورکړ.

سوکاله اونیکمرغه اوس!

دنفيس علمي ټولني له خوا

زيری

تعليم الاسلام يا (ديني ښوونې) دمولانا مفتي كفايت الله صاحب هغه اثر دى چې دهند په نيمه وچه او ورته څېرمه پرتو نورو هيوادو پاكستان او افغانستان كې يې شهرت ترهرچارسيدلى ، اوس دپښتو ژبې ته په نوې بڼه ژباړل شوى ، دنفيس خپرونډويه علمي ټولنې له خوا خپور شوى

كتاب په عام ډول هرچاته اوپه خاص ډول نوي ځوان كول ته ډيرگټور دى چې په ډير ساده او روان انداز كې دژوند په هره برخه كې ټول ضروري احكام دسوال اوځواب په بڼه له ځان سره لري ، دغو ارزښتونو ته په پام سره ميندو اوپلرونو ته ښايي چې دديني مسؤليت له مخې يې پرخپلو اولادونو هلكانو اوانجونو دلوستلو گټورې پايلې اونېكمرغه راتلونكې ولوروي .

(ديني ښوونې) له پورته ښېگڼو سره سره له نني مروج اوبشكلي صحافت څخه هم بې برخې نه دى . چې ترډيره حده دپښتو ليكدود په معياربرابردى .

يو نامتو هندی ليكوال ددې كتاب دارزښت په اړه ليكي

آه ..! په رشتياهم خدايه ! مور درته گرم يو اولادونه او تنكى ځوان نسل مودخپلې لاپروايي له امله له ديني ښوونوبې برخې اوناخبره دى ، په رڼو سترگو يې وينو چې ورځ تربلې د خپل خواږه پيغمبر ﷺ له لارې سره نابنده كيږي اوپه نورو لاروسردى اودتعجب ځاى خودادى چې لاهم دډيروپلرونو، ميندو اومشرانو سردديني ښوونوپه ارزښت اوارتيا خلاص نه دى .

خوږوميندو! پلرونو! اومشرانو!..... كه چيرته نن هم دخپلو اولادونو دديني روزنې غم ونه خوږو بياپه يې كله او څه وخت خوږو ؟ .... راځئ گرانو ! .... خپل كمكى ځوان نسل ستاسې په لاس كې كتاب په لوستلوددين له ضروري احكامو خبر كړو اوكه چيرته ددې كتاب يوه يوه كرنښه پرې داملاپه ډول وليكى يو خو به يې املا زده شي له بلې خوا به يې ددې كتاب هره مسئله دژوند ترپايه په ذهن كې ناسته وي اودتجربې خبره ده چې ددغه ډول بزرگانو په لاس كښلي كتابونه كه چيرته په ماشومانو و لوستل شي په اينده كې يې له ديني بې لارۍ (انحراف) ژغوري .....

لومړۍ برخه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلي العظيم ونصلي على رسوله الكريم:

پوښتنه: ته څوك يې ؟

ځواب: مسلمان.

پوښتنه: د مسلمانانو د مذهب (دين) نوم څه دى ؟

ځواب: اسلام.

پوښتنه: اسلام څه ښونه كوي ؟

ځواب: اسلام دښوونه كوي چې : خداى تعالى يودى دبنديگۍ لايق يواځې هغه دى ، حضرت محمد ﷺ دالله تعالى بنده او رسول دى، قران كريم دخداى تعالى كتاب دى، اسلام رښتيني دين دى، د دنيا او اخرت ټولې ښېگڼې اونېكې خبرې اسلام ښايي.

پوښتنه : داسلام كلمه كومه ده ؟

ځواب: داسلام كلمه داده :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

ژباړه : له خداى تعالى نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدﷺ دالله ﷻ رسول دى ، دې كلمې ته كلمه طيبه او كلمه توحيد وايي .

پوښتنه: دشهادت كلمه كومه ده ؟

ځواب : دشهادت كلمه داده :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

زه شاهدي وركوم چې دالله ﷻ نه پرته بل خداى دعبادت وړ نشته هغه يو دى سيال نه لري، اوداشاهدي وركوم چې محمد ﷺ يې بنده او رسول دى .

پوښتنه: ايمان مجمل كوم دى ؟

خواب: ایمان مجمل دادی :

امنْتُ بِاللَّهِ كَمَا هُوَ بِاسْمَائِهِ وَصِفَاتِهِ، وَقَبِلْتُ جَمِيعَ أَحْكَامِهِ

ایمان مې راوړی (باور اویقین مې کړی) پرالله باندې لکه څرنگه چې خدای تعالی هغسې دی اود هغه په هغه نومونو او صفتونو باندې مې ایمان راوړی ، اوما یې ټول حکمونه منلي دي.

پوښتنه :ایمان مفصل کوم دی ؟

خواب: ایمان مفصل دادی :

الْمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرَسُولِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرَ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعَثِ بَعْدَ الْمَوْتِ

ایمان مې راوړی پرالله ﷻ باندې پرملائکویې، اوپرکتابونویې او د هغه پررسولانو، دقیامت پر ورځې او په دې چې دښه اوبد تقدیر دالله تعالی له لوري دی، او له مرگ وروسته پرژوندي کېدو باندې .

پوښتنه :تاسې چا پیدا کړي یی ؟

خواب: مور، زمونږ مور او پلار، اسمانونه، ځمکې او ټول مخلوق خدای تعالی پیدا کړي .

پوښتنه :خدای تعالیدنیا له څه شي نه پیدا کړه ؟

خواب: په خپل قدرت او حکم سره یې پیدا کړې ده.

پوښتنه :کوم خلق چې الله تعالی نه مني هغوی ته څه وایي ؟

خواب: هغوی ته کافران وایي .

پوښتنه :کوم خلق چې له الله تعالی نه پرته دنورو شیانو عبادت کوي اویادوه دری خدایان مني هغوی ته څه وایي؟

خواب: داسي خلکوته مشرکان او کافران وایي .

پوښتنه : مشرک بڼل کیږي اوکله نه ؟

خواب: نه ! مشرک نه بڼل کیږي ، هغه به تل تر تله په تکلیف او عذاب کې وي .

پوښتنه: حضرت محمد ﷺ څوک و ؟

خواب: حضرت محمد ﷺ دالله تعالی بنده ، دهغه رسول اویغمبر و مونږ یې امتیان یو .

پوښتنه: زمونږ پيغمبر ﷺ چيرې پيداشوی و؟

ځواب: د عربو په وطن کي دمکې معظمې يو ښار دي، په هغه کې پيداشوی و .

پوښتنه: دده مبارک دپلاراونيکه نومونه څه وه؟

ځواب: دپلار نوم يې عبدالله او دنيکه نوم يې عبدالمطلب و .

پوښتنه: زمونږ پيغمبر ﷺ درتبې له لحاظه له نوروپيغمبرانولوی اوکله وړوکی دي؟

ځواب: زمونږ پيغمبر ﷺ په رتبه کې ترټولو پيغمبرانو ستر اود الله تعالى له ټول مخلوق نه لوی دي .

پوښتنه: حضرت محمد ﷺ عمر چيرې تېرکړی و؟

ځواب: تردری پنځوسو (53) کالوپورې په خپل ښار، مکه معظمه کي واوسیده اوله هغه وروسته دالله تعالى له حکم سره سم مدينې منورې ته ولاړ، لس (10) کاله يې هلته تېر کړل او د درشپيتو (63) کالو په عمر له دنيا څخه ولاړ .

پوښتنه: که چيرې يو څوک حضرت محمد ﷺ نه مني هغه څرنگه دی؟

ځواب: څوک چې حضرت محمد ﷺ دخداتعالی رسول نه بولي

هغه هم کافر دی .

پوښتنه: دحضرت محمد ﷺ دمنلو مطلب څه دی؟

ځواب: دحضرت محمد ﷺ دمنلو مطلب دادی چې: سړی په دي يقين وکړي چې هغه ﷺ دخدای تعالى رالېږل شوی پيغمبر دی اوپه دې يې عقیده وي چې دی مبارک له خدای تعالى نه وروسته ترټول مخلوق غوره دناودده سره مينه ولري، دحکمونو پيروي يې وکړي

پوښتنه: داڅرنگه معلومه شوه چې حضرت محمد ﷺ دخدای تعالى پيغمبر دی؟

ځواب: داسي ښه ښه کارونه يې وکړل، اوداسي خبري يې خلکوته وښودلې چې له پيغمبرپرتله يې نه بل څوک ښوولای شي، اونه يې کولای شي.

پوښتنه: داڅرنگه معلومه شوه چې قران کریم دخدای تعالى کتاب دی؟

ځواب: حضرت محمد ﷺ فرمايلي دي چې قران کریم د الله تعالى کتاب دی او پر ما باندې يې نازل کړی .

پوښتنه: قرانکریم پر پيغمبر ﷺ په يوه واراو که لېر لېر نازل شوی؟

خواب : هو! لپرلپرنازل شوی، کله یوایت، کله دوه، کله څلور آیاتونه اوکله هم بشپړسورت، څومره به چې ورته ضرورت و هغومره به نازلېده .

پوښتنه : په څومره وخت کې ټول قران کریم نازل شو؟

خواب : په درویشت (23) کاله کې.

پوښتنه : قران کریم څه ډول نازلېده ؟

خواب : حضرت جبرائیل ؑ به راغی ده مبارک ته به یې آیت یا سورت تیراوه، ده مبارک به اوریده، یا داوه به یې لیکونکی به یې راوغوښت په هغه به یې ولیکه .

پوښتنه : ده مبارک خپله ولي نه لیکه ؟

خواب : ځکه چې دی مبارک " أمي " و .

پوښتنه : امي چاته وایي ؟

خواب : دچا چې لیک لوست زده نه وي هغه ته " امي " وایي که څه هم پیغمبر ؑ په دنیا کې دچا څخه علم زده کړي نه و خو بیا هم خدای تعالی ده مبارک ته ترټول مخلوق نه زیات علم ورکړي و .

پوښتنه : حضرت جبرائیل څوک و ؟

خواب : ملائیکه ده، پیغمبرانوته به یې دالله تعالی حکمونه راوړل .

پوښتنه : مسلمانان دالله تعالی بندگي څرنگه کوي ؟

خواب : 1_ لمونځ کوي 2_ روژه نیسي 3_ زکات ورکوي 4_ حج کوي .

پوښتنه : لمونځ څه ته وایي ؟

خواب : لمونځ دالله تعالی دعبادت او بندگي یوه خاصه طریقه ده چې الله تعالی په قران کریم کې او رسول الله ؑ په حدیثونو کې مسلمانانوته ښودلي ده .

پوښتنه : دبندگي هغه طریقه څه ډول ده کومې ته چې لمونځ وایي ؟

خواب : په کور یا په جومات (مسجد) کې خلك دالله تعالی په وړاندې لاس په نامه درېږي قران شریف وایي دالله تعالی ستاینه کوي، دهغه لویي اوتعظیم بیانوي، اودهغه په وړاندې ټیټېږي، سر په ځمکه ږدي، دهغه لویي او خپله عاجزي ښکاروي .

پوښتنه : خدای تعالی لمونځ کونکی په جومات کې ښه ویني اوکه په کور کې ؟

ځواب : خدای تعالی ته لمونځ کونکی هر ځای ویني، په جومات کې وې اوکه په کور کې ، خو په جومات کې لمونځ کول ډیر زیات ثواب لري .

پوښتنه : له لمانځه مخکې چې خلك مخ لاسونه اوپښې مینځي هغه ته څه وايي ؟

ځواب : هغه ته اودس وايي له اوداسه پرته لمونځ نه کيږي .

پوښتنه : په لمانځه کې کوم لورته مخ کول پکار دي ؟

ځواب : لويديز لور ته (کومې خواته چې لمر لويږي).

پوښتنه : ولې په لمانځه کې دلويديز لورته مخ گرځوو؟

ځواب : دمکې معظمي په ښار کې دخدای تعالی کور چې کعبه يې بولې هغې ته مخ گرځول ضروري دي (هغه زموږ دښار " دهلي " لويديز لورته ده)؛ ځکه خوخلک دلته دلويديځ لورته لمونځ کوي.

پوښتنه : په لمانځه کې چې خلك کوم لورته دريږي هغه ته څه وايي؟

ځواب : قبله ورته وايي .

پوښتنه : په شپه او ورځ کې څو واړه لمونځ کيږي ؟

ځواب : په شپه اوورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی .

پوښتنه : هغه پنځه وختونه کوم دي ؟

ځواب :

1_دسهار(فجر) لمونځ چې دسهار په وخت له لمرختومخکې کيږي.

2_دماسپښين (ظهر) لمونځ: چې دزوال (دسيوري له له ماتېدو) نه وروسته کيږي .

3_دمازديگر(عصر) لمونځ: چې له لمر لويديو يو نيم يا دوه ساعته مخکې کيږي .

4_دماښام (مغرب) لمونځ: چې تر لمر لويديو وروسته کيږي.

5_دماخستن (عشاء) لمونځ: چې له لمر لوېدو يونيم يا دوه ساعته وروسته کيږي.

پوښتنه :آذان څه ته وايي ؟

خواب: کله چې دلمانځه وخت راشي له لمانځه لږ مخکې يو سپري دريږي په زوره زوره داتوري وايي:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

خدای ډیر لوی دی خدای ډیر لوی دی

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

خدای ډیر لوی ده خدای ډیر لوی دی

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

شاهدي ورکوم چې دالله Y نه پرته بل هيڅ يو معبود نشته.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

شاهدي ورکوم چې دالله Y نه پرته بل هيڅ يو معبود نشته.

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

شاهدي ورکوم چې محمد e دالله Y رسول دی

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

زه شاهدي ورکوم چې محمد e دالله Y رسول دی

حَيِّ عَالِمًا صَلَّاهُ حَيِّ عَلَى الصَّلَاةِ

لمانځه ته راشی لمانځه ته راشی

حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ

کاميابي ته راشی کاميابي ته راشی

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

خدای ډیر لوی دی خدای ډیر لوی دی

لااله الا الله

دالله نه پرته هيڅگوك دعبادت لايق نشته

دې الفاظو ته اذان وايي.

دسهار په اذان کې د حيّ على الفلاح نه وروسته الصلای خیر منّ النّوم (لمونځ له خوبه ښه دي) ويل کيږي.

پوښتنه: تکبير (اقامت) څه ته وايي ؟

ځواب: کله چې لمانځه ته خلک دريږي نو دلمانځه له پيل کيدو مخکې يو سړي هاغه کلمې وايي کومې چې په اذان کې ويل کيږي، همدې ته اقامت او تکبير وايي.

خوبه اقامت کې له حيّ على الفلاح وروسته قدقامت الصلای وه واري دا اذان کلمو زياتې ويل کيږي.

پوښتنه: څوک چې اذان يا تکبير وايي هغه ته څه وايي ؟

ځواب: څوک چې اذان کوي هغه ته " مؤذن " (اذان کونکی) او څوک چې تکبير وايي هغه ته " مکبر " (تکبيرويونکی) وايي.

پوښتنه: ډير خلک چې په گډه لمونځ کوي لمونځ ورکونکي، لمونځ کوونکو او هماغه لمانځه ته څه وايي ؟

ځواب: کله چې ډير خلک په گډه لمونځ کوي هغه لمانځه ته د جمعې (جماعت) لمونځ وايي، لمونځ ور کوونکي ته امام اولمونځ کوونکو ته مقتديان وايي.

پوښتنه: څوک چې يواځې لمونځ کوي هغه ته څه وايي ؟

ځواب: يواځې لمونځ کوونکي ته (منفرد) وايي.

پوښتنه: داسې ځای ته چې خاص دلمانځه لپاره جوړوي او خلک پکې لمونځ کوي څه بلل کيږي ؟

ځواب: هغه ته جومات (مسجد) وايي.

پوښتنه: څوک چې جومات ته لاړ شي هلته بايد څه وکړي ؟

ځواب: په جومات کې دې لمونځ وکړي، قرآن شريف دې ووايي، يا دې يوه بل ذکر وکړي او يادې په ادب سره غلی کېني، په مسجد کې لوبې، ټوپونه، شور، او د دنيا خبرې کول بد کار دي.

پوښتنه: لمونځ څه گټې لري ؟

ځواب: لمونځ ډيرې گټې لري يو څو يې تاسو ته درنبايو:

1_ دل مونځ کونکي انسان بدن او کالي تل پاک او صاف وي.

2_له لمونځ کونکي څخه خدای تعالیٰ خوښ او خوشحاله وي.

3_د لمونځ کونکي څخه حضرت محمد e هم خوښ او خوشحاله وي.

4_لمونځ کونکي دخدای تعالیٰ په نزد ښه وي.

5_د لمونځ کونکي سړي عزت خلک په دنيا کې هم کوي.

6_لمونځ کونکی له ډيرو گناهونو ساتلی وي.

7_لمونځ کونکی انسان خدای تعالیٰ له مرگ وروسته په راحت کې کوي.

پوښتنه : په لمانځه کې چې کوم کلمات ويل کيږي ، د هغو نومونه او هغه کلمات څه دي ؟

حُـواب : په لمانځه کې چې کوم کلمات ويل کيږي د هغو ټولو نومونه او الفاظ دادي :

تکبير

الله اکبر

خدای ډير لوی دی.

ثناء

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

ژباړه : ای الله ! ستاینه او ثنا یواځې ستاله پاره ده اونوم دې مبارك دی ، شان دې لوړ دی او پرته له تا بل معبود نشته.

تعوذ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

ژباړه : زه خدای ته پناه وروړم چې له رټلي شیطانه مې وژغوري.

تسميه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ژباړه : دهغه خدای په نامه شروع کوم چې لورونکی اومهربانه دی.

سورت فاتحه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾
 مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
 ﴿٤﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٥﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ
 أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
 وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٦﴾

ژباړه: د ټول عالم رب او پالونکي ته ښاده چې لورونکی اومهربانه دی ، د قیامت دورځې خاوند دی .

خدايه! يواځې ستا عبادت کوو او يواځې له تانه مرسته غواړو ، موږ ته نيغه(سمه)لار راوښيه، دهغو لارچې تا پرې نعمتونه لورولي دي ، نه دهغو لارچې ته ورته قهر بدلې يې ، اونه هم د بېلارو خلکو لار .

سورت کوثر

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ﴿٢﴾
 إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

ای پیغمبره ! له شکه پرته مو کوثر(حوض) درکړی، خپل خدانته لمونځ او قرباني کوه ، ستا دشمن بې نومه او بې نښانه دی .

سورت اخلاص

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَكِدْ
 وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

ژباړه: ای پیغمبره! دوی ته ووايه چې خدای یو دی ، خدای بې نیازه دی ، نه له ده څخه څوک پیدا شوي اونه دی له چا څخه پیدا شوی ، اونه یې څوک سیال شته .

سورت فلق

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي
الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

ژباړه : ای پیغمبره ! په دعاء کې داسې ووايه : چې زه پناه غواړم په رب د سباخيرونکي ، له شره د مخلوق، اوله شره د تيارې شپې چې تکه توره شي اوله شره د پوکي کونکو ساحرانو ښځو چې پوکول کوي په غوټو کې.

سورت الناس

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ
النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي
يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

ژباړه : ای پیغمبره ! په دعاء کې داسې ووايه چې: پناه غواړم په رب د ټولو خلکو ، په خاوند د ټولو خلکو، په معبود د ټولو خلکو ، له شره دهغه وسوسه اچونکي تښتېدونکي (شیطان) چې دخلکو په زړونو کې وسوسه اچوي ، دغه وسوسه اچونکي له پیرانو څخه وي ، اوکه له انسانانو څخه وي.

درکوع تسبیح

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

زما ستر رب ته پاكي ده.

دقومي (له رکوع څخه دولاړېدو) تسمیع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

الله دثنا ويونکو ستاينه واورېده.

دقومي تحمید

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

ربه ټولې ستاينې ستالپاره دي.

دسجدي (په ځمکه دسر کينبودو) تسبيح

سُبْحَنَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

زما درب شان ډير لوی دی.

تشهد (التحيات)

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

ژباړه: ثنا اوستاينې خدای ته دي اوهم پاکې ، ای نبی! پرتا دې سلام ، دخدای رحمت اوبرکتونه وي . پرمور اودخدای پرنیکو بنده گانو دې سلام ي ، شاهدي ورکوم چې بې له خدايه بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چې محمد e دخدای بنده اورسول دی .

درود شريف

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

ژباړه: يا الله ! پرمحمد e اودهغه پرکورنۍ رحمت ووروه ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې لورولی و ، بيشکه ته ستایلی اولوی یې . يا الله ! پرمحمد e اودهغه پرکورنۍ برکتونه واوروه ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې ورولي و ، بيشکه ته ستایلی او لوی یې.

له درود وروسته دعاء

اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنًا وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنًا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

ژباړه: يا الله مور ته په دنيا کې نعمت اوپه آخرت کې جنت راکړه اوددوزخ له اوره مو وساته.

په ځينو روايتونو کې دادعا هم راغلې ده:

اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِّنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

ژباړه : يا الله ما پرځان ډير ظلم كړى دى او بيشكه چې له تا پرته څوك گناوې بښلى نه شي ، نو ماله خپل لوري وښه، او راباندې ورحميره بې شكه ته بښونكى اولوروونكى يې.

سلام

السَّلَامُ عَلَيكُمْ وَرَحْمَى اللّهِ

پرتاسو دې سلام اودخداى رحمت وي.

له لمانځه وروسته دعاء

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ژباړه : يا الله! سلامتې وركونكى يواځې هم ته يې او سلامتې ستا له لوري وي ، دډير برکت څښتن دلويي اوعزت خاوند يې.

دعاء قنوت

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْحَيْرَ، وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنَحْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ، اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ وَنَرْجُوا رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحَقٌ

ژباړه : يا الله ! موږ له تانه مرسته غواړو ، اوله تانه بښنه غواړو او پر تا ايمان لرو ، پر تا توكل كوو ، ستا غوره ستاينه كوو، ستا شكر ادا كوو، ستا ناشكرې نه كوو، له هغه چا سره پريكون اوداړيكو شلون كوو چې له تاسره پريكون كوي .

ياالله ! يواځې ستاعبادت اوستا لمونځ كوو، تاته سجده كوو، ستا پرلور پنا دروړو ، درمنډې وهو ، يواځې ستادرحمت هيله من يو ، ستاله عذابه ويريږو، او بې شكه ستا عذاب كافرانو ته رسيدونكى دى .

داوداسه طريقه

پوښتنه : اودس څه ډول كول په كاردى ؟

خواب : په پاك لوبني كې پاكي اوبه را واخله، پرپاك صاف او لوړ خای كښينه، په اوداسه كې قبلې ته مخامخ كيناستل غوره دي ، خو كه چيرته مو كه نه وه هيڅ زيان نه لري ، لستوني ترڅنگلو پورې پورته كړه، بيا بسم الله ووايه، اودواړه لاسونه ترمړوندو پورې ومينځه، بيادری وارې په خوله اوبه ورغړوه، مسواك ووهه، كه مسواك نه وي نوگوته په غاښوپورې وموښه ، بيا درى ځله پزې ته اوبه واچوه ، دچپه لاس په خچنه گوته پزه پاكه كړه ، درى ځله مخ ومينځه ، خو مخ ته په تيزي سره اوبه مه اچوه ، بلكې په كرارسره تندي ته اوبه واچوه اومخ ومينځه.

دويښتانو دشنه كېدو له خايه نيولې دزني تر لاندې برخې پورې ، اوديوه غوړ څخه تربل غوړ پورې مخ مينځل پكاردې ، بيا له څنگلو سره دري وارې دواړه لاسونه ومينځه ، لومړى ښى لاس درى وارې بيا چپه لاس درى وارې مينځل په كاردې .

بيا لاس په اوبو لوند كړه دسر مسح وكړه ، اود غوړو مسح وكړه ، بيا د ورمېر (غاړه) مسح وكړه ، اويواځې يې يوځل كول په كاردې . درى ځله دواړه پښې له بيديو سره ومينځه ، لومړى دښى بيا چپه پښې مينځل په كاردې .

دلمانځه طريقه

پوښتنه :دلمونځ كولو طريقه څه ده ؟

خواب : دلمانځه دكولو طريقه داده چې:

كله چې اودس وكړې ، پاك كالى واغونده ، پرپاك خای قبلې ته مخامخ ودرېره ، دلمانځه نيت وكړه ، دواړه لاسونه غوړوته يوسه او " الله اكبر " ووايه ،اوبيا لاسونه دنامه دغوټې لاندې داسې وټره چې دښي لاس ورغوى دچپ لاس پرخپره راشي .

په لمانځه كې په ادب سره ودرېره يوې بلې خواته مه گوره دالله تعالى لورته خيراوسه ، لاسونه چې وټرې لومړى داثناء ولوله :

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

بيا تعوذ (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم) او تسميه (بسم الله الرحمن الرحيم) او الحمد لله ولوله ، الحمد لله چې كله خلاصه كړې، نو په كراره آمين (خدايه زما دعا قبوله كړې) ووايه ، په دې پسې سورت اخلاص يا بل سورت چې ياد دې وي ووايه ، بيا " الله اكبر " ووايه ركوع ته كښته شه ، په ركوع كې ځنگنونه په دواړه ورغوو ونيسه.

درکوع تسبیح (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) درى وراه یا پنځه واره ووايه ، بيا تسمیع (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ) هم ووايه ، بيا تکبیر ووايه اونیغ ودربره ، تحمید (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) هم ووايه، بيا تکبیر ووايه ، سجدې ته داسې لارښه چې لومړی دواړه ځنگنونه پرمخکه ولگوه، دواړه ورغوي کنبیرده، پزه ، تندى اومخ مو باید ددواړو لاسو ترمنځ د سجدې پرځای وي ، دسجدې تسبیح (سُبْحَانَ رَبِّيَ الدَّعْلَى) درى یا پنځه وارې ووايه، بيا تکبیر ووايه اوله سجدې راپاڅه نیغ کینه ، تکبیر ووايه دوهمه سجده هم په همغه څپر وکړه، بيا ووايه پورته شه ، د ولاړېدو په وخت کې پرمخکه لاسونه مه لگوه .

په سجدو سره یو رکعت پوره شو او س نو دوهم رکعت پیل کړه ، بسم الله او الحمد لله ووايه او یو بل سورت هم ورسره ووايه ، بيا رکوع ، قومه اودواړه سجدې وکړه ، کینه ، اول تشهد بيا درود شریف ووايه ، او بيا لومړی ښي لور، بياچپ لورته مخ واړوه ، اوس نو دوه رکعت له منځ پوره شو .

له سلام گرځولو وروسته اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ووايه ، او لاس پورته کړه دعاء وکړه خو ډیر یې مه پورته کوه داسې چې تراوړو دې پورته شي دعا چې کله خلاصه کړې دواړه لاسونه پرمخ تېرکړه .

پوښتنه : ددوو سجدو په منځ کې اویا هم دتشهد د ویلو په حالت کې څه ډول کیناستل په کار دي ؟

خواب : ښی پښه باید ولاړه اودگوتو مخ یې دقبلې لورته وي اوچپه پښه دې څملوه پرې کینه دناستې په حال کې دواړه لاسونه په ځنگنونو ایښودل پکار دي .

پوښتنه : دامام، مقتدي، اومنفرد (یواځې لمونځ کونکی) په لمانځه کې څه فرق دی ؟

خواب : دامام، مقتدي اومنفرد په لمانځه کې لږ فرق شته ، یو فرق دادی چې : امام او منفرد دواړه په اول رکعت کې له ثنا وروسته اعوذ بالله او بسم الله او الحمد لله شریفه او سورت ټول پوره وایي ، اوپه دوهم رکعت کې هم بسم الله او الحمد لله شریفه اوسورت پوره وایي خو مقتدي به یواځې په لومړي رکعت کې ثنا وایي اونور په دواړو رکعتونو کې پټه خوله ولاړ وي .

دوهم فرق دادی چې : درکوع څخه دولاړېدو په وخت کې امام اومنفرد دواړه "سمع الله لمن حمده" وایي اومنفرد دتسمیع سره تحمید هم ویلای شي، خو مقتدي ته یواځې "ربنا لك الحمد" ویل پکار دي .

پوښتنه : که لمونځ درى یا څلور رکعتي وي نو بيا څه ډول کيږي ؟

خواب : دوه رکعت له منځ خو باید همغسې وکړي څرنگه چې پورته تیر شو خو په اوله قعده کې دې له التحیات اویاتشهد نه وروسته درود شریف نه وایي ، بلکې "الله اکبر" دې ووايي او پورته دې شي .

که لمونخ واجب یاسنت یا نفل وی نو پاتې دوه رکعته دې د مخکني دوو رکعتو نو په خپروکړي ، او که چیرې فرض وی نو په دریم اوڅلورم رکعت کې له " الحمدلله " نه وروسته دې سورت نه وایي ، او پاته نوردې دهمغو پخوانیو دوو رکعتونو په څیر وکړي .

پوښتنه : آیا سنت او یانفل لمونخ دري رکعته هم کیږي؟

ځواب : نه ! سنت یا نفل لمونخ دري رکعته نه کیږي دوه یاڅلور رکعته کیږي .

پوښتنه : درکوع کولو سهي طریقه څرنگه ده ؟

ځواب : رکوع داسې باید وشي چې ملاله سر سره یو برابر وي ، داسې چې سر نه له ملالور اونه ټیټ وي ، او دواړه څنگلې باید له خټې او تشیو نه لري وي ، او ځنگنونه باید په خپرو ټینگ ونیسې .

پوښتنه : دسجدې سهي طریقه څرنگه ده ؟

ځواب : سجده داسې پکار ده چې خپرې پر مخکې وي او مړوندونه اوڅنگلې دمخکې څخه پورته وي ، نس (گیده) دې دورنو څخه لري او لاسونه دپښو څخه جلا وي .

پوښتنه : له لمانځه وروسته په گوتو باندي دشمیر په وخت څه ویل کیږي ؟

ځواب : " سبحان الله " (33) واره الحمدلله " (33) واره ، " الله اکبر " (33) واره ویل کیږي چې ډیر زیات ثواب لري .

اسلام کلمې

اوله : کلمه طيبه

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمد دالله Y رسول دی .

دوهمه : د شهادت کلمه

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

ژباړه : زه شاهدي ورکوم چې دالله نه پرته بل خدای دعبادت وړ نشته هغه یو دی سیال نه لري، اوداشاهدي ورکوم چې محمد e یي بنده او رسول دی.

دریمه : د تمجید کلمه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

ژباړه : خدای پاک دی ستاینې هغه لره دي له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، خدای Y لوی دی له گناوو دساتنې اود نیکو کارونو دکولو توفیق یواځې هغه ورکوي هغه دلويي او شوکت څښتن دی .

څلورمه : دتوحید کلمه

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ أَدْبَاراً أَدْبَاراً ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ بِيَدِهِ الْخَيْرِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، سیال نه لري پاچاهي اوستاینې هغه لره دي، ژوندي کول اومړه کول یې په واک کې دي ، تل ترتله به ژوندی وي، دعزت اوشوکت څښتن دی او ښېگڼه یې په واک کې ده ، په هرڅه قادر دی.

پنځمه کلمه : د استغفار کلمه

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ عَمداً أَوْ خَطأً سِرّاً أَوْ عَلانِيَةً وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي أَعْلَمُ وَمِنَ الذَّنْبِ الَّذِي لَا أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَسَتَّارُ الْعُيُوبِ وَعَفَّارُ الذُّنُوبِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

ژباړه : زه له هغه ذاته بښنه غواړم چې زما خدای دی، له هرې هغې گنا څخه چې په قصداويا مې په هېره سره کړې وي ، دهغه په دربارکې له هرې گناڅخه چې ماته معلومه وي اویا نه وې توبه باسم

په تحقیق سره خدایه ! په پتو رازونو خبر یې ! دعیبونو پتوونکی، دگناوو بښونکی یې ! له گناڅخه دساتنې اوبنوکارونودکولو توفیق یواځې ته ورکوي! په تحقیق سره دلويي اوشوکت څښتن یې !

شپږمه : له کفره دبې زاری کلمه

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ شَيْئاً وَأَنَا أَعْلَمُ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ بِهِ تَبْتُ عَنْهُ وَتَبَرْتُ مِنَ الْكُفْرِ وَالشِّرْكِ وَالْكَذِبِ وَالْغَيْبِيِّ وَالْبِدْعَى وَالنَّمِيمَى وَ الْفَوَاحِشِ وَالْبُهْتَانِ وَالْمَعَاصِي كُلِّهَا وَأَسْلَمْتُ وَأَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

خدایه ! زه پرتا پنا غواړم له دې څخه چې له تاسره بل څه سیال وگنم اوزه پرې پوهیږي اوله هغه شرك څخه چې پرې نه پوهیږم خدایه تاته توبه باسم له هر کفر، شرك، درواغو، غیبت ، بدت، چغل خوري، سپکوسپورو، تور لگولو او ټولو گناوو څخه، اوماایمان راوړی اووایم چې : له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدالله ښه رسول دی.

دوهمه برخه

لومړۍ څانگه

تعلیم الایمان

داسلامي عقایدو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلی العظيم ونصلي علی رسوله الکریم

پوښتنه: داسلام بنیاد پر څو شیانو ولاړ دی؟

ځواب: داسلام بنیاد پر پنځو شیانو ولاړ دی.

پوښتنه: هغه پنځه شیان چې داسلام بنیاد پرې ولاړ دی کوم کوم دي؟

ځواب: هغه پنځه شیان دادي:

اول: کلمه طيبه يا کلمه شهادت مطلب دا چې په زړه سره منل او په ژبه يې اقرار کول.

دوهم: لمونځ کول.

دریم: زکات ورکول.

څلورم: دروژي په میاشت کې دروژې نیول.

پنځم: حج کول.

پوښتنه: کلمه طيبه کومه ده او معنی يې څه ده؟

ځواب: کلمه طيبه داده:

لا اله الا الله محمد رسول الله

او مطلب يي داډي چې دالله تعالى نه پرته بل هيڅ څو ك دعبادت وړ نشته او حضرت محمد e دالله تعالى رالبرلي رسول دى.

پوښتنه: د شهادت كلمه كومه اومعنى يي څه ده ؟

خواب: د شهادت كلمه داده:

اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله

او معنى يي ده چې: زه شاهدي وركوم چې دالله تعالى نه پرته دعبادت وړ بل هيڅوك نشته او شاهدي وركوم چې حضرت محمد e دالله تعالى بنده اورسول دي.

پوښتنه: دكلمې دمعناو مطلب له پوهيدلو پرته يواځې يې په ژبه ويلوسره سپرى مسلمانيداي شي ؟

خواب: نه ! بلکې په معنا پوهيدل او په زړه سره يقين کول او په ژبه يې اقرار کول ضروري دي.

پوښتنه: په زړه سره يقين او په ژبه اقرار کولو ته څه وايي ؟

خواب: ايمان وايي.

پوښتنه: گونگى چې په ژبه اقرار کولای نه شى هغه به څه ډول ايمان راوړي ؟

خواب: دخدايي عذر له امله دهغه اشاره هم کافي بلله کيږي معنا داچې: هغه دې په اشاره سره داوښيي چې الله تعالى يو دى او حضرت محمد e دخداى تعالى پيغمبر دى.

پوښتنه: دمسلمانانو لپاره پرڅو خبرو ايمان لرل ضروري دي ؟

خواب: پراوو "7" خبرو، چې يادونه يې په ايمان مفصل کې راغلې:

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرَسُولِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرَ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعَثِ بَعْدَ الْمَوْتِ

ايمان مې راوړى پرالله Y باندي پر ملائکويې، او پر کتابونويې او د هغه پر رسولانو، د قيامت پر ورځې او په دې چې دښه اوبد تقدير دالله تعالى له لوري دى، او له مرگ وروسته پر ژوندي کېدو باندي.

دخداى تعالى په هکله دمسلمانانو عقیده

پوښتنه : دخداى تعالىپه هلکه دمسلمانانو عقیده باید څه ډول وي ؟

ځواب : مسلمانان باید داعقیده ولري چې:

- 1-خدای تعالی یو دی.
- 2-یواځې همغه دعبادت اوبندگۍ وړ دی اوله هغه پرته دبندگۍ وړ بل هیڅوک نشته.
- 3-هغه سیال نه لري.
- 4-له هرڅه خبر دی هیڅ شی ترینه پټ نه دي.
- 5-دپوره طاقت اوقدرت خاوند دی.
- 6-ځمکه، آسمان، سپوږمۍ، لمر، ستوري، ملائکې، انسانان، پیریان، او لنډه داچې ټول جهان یواځې هغه Y پیدا کړی او هغه یې مالک دی
- 7-مرگ او ژوند د هغه له لورې دي، یعنې د ټول مخلوق ژوند اومرگ د هغه په واک کې دي.
- 8-هغه Y ټول مخلوق ته روزي ورکوي.
- 9-خوراک، څښاک او خوب نه کوي.
- 10-تل و اوتل تر تله به وي.
- 11-هغه Y هیچا پیدا کړی نه دی.
- 12-نه یې پلار شته نه زوی ، نه لور، نه ښځه ، اونه هم له چاسره دغه ډول خپلوي لري ، له دارنگه ټولو خپلوليو څخه پاک دی.
- 13-هرڅه ده ته محتاج دي، خودی هیچا ته محتاج نه دی او هیچ شي ته اړتیا نه لري.
- 14-بې مثله دی هیچ یو شی یې په څېر نه دي.
- 15-له ټولو عیبونو پاک دی.
- 16-دمخلوق په څېر لاس، پښې، پزه او غوږونه نه لري.
- 17-ملایکې یې پیدا کړي اوددنیا په بیلابیلو کارونو یې گمارلې.

18-دخپل مخلوق د لارښوونې (هدايت) لپاره يې پيغمبران رالېږلي، خو خلکو ته رښتيني لار (دين) ور وښيي، ښې خبرې ورزده اوله بدو يې منع کړي.

ملائکې (فرښتې)

پوښتنه: ملائکې څوک دي؟

ځواب: ملائکې د الله تعالی یو جلا مخلوق دي له نوره یې پیدا او زموږ له سترگوپنا دي نه نارینه او نه هم ښځينه دي، نه دخدای تعالی د حکم نافرمانی او نه گناه کوي، په کومو کارو یې چې مقرري کړي دي په هغو بوختې دي.

پوښتنه: ملائکې څومره دي؟

ځواب: د ملائکو شمیر له خدای تعالی پرته بل هېڅ چاته معلوم نه دی هو! دومره موږ ته معلومه ده چې ملائکې ډیرې اوڅلور پکې مقربې اومشهورې ملائکې دي.

پوښتنه: مقربې اومشهورې ملائکې کومې دي؟

ځواب: اول: حضرت جبرائیل u چې دالله تعالی کتابونه، احکام، اویيغامونه به یې پیغمبرانو علیهم السلام ته راوړل.

دوهم: حضرت اسرافیل u چې دقیامت شپیلۍ به پوکي.

دریم: حضرت میکائیل u چې دباران داورښت اومخلوق ته دروزي رسولو په کارو مقرر ده.

څلورم: حضرت عزرائیل u چې له مخلوق دارواوو(روح) په اخیستو مقرر ده.

خدای تعالی کتابونه

پوښتنه: دخدای تعالی کتابونه څو دي؟

ځواب: دخدانتعالی ډیر زیات واړه اوغټ کتابونه پر پیغمبرانو علیهم السلام نازل شويدي، غټو ته یې کتابونه او وړو ته یې صحیفې وایي څلور کتابونه مشهور دي.

پوښتنه: څلور مشهور آسماني کتابونه کوم کوم دي؟ او په کومو پيغمبرانو نازل شوي دي؟

ځواب:

1-تورات: چې په حضرت موسی u نازل شوی.

2-زبور: چې په حضرت داود u نازل شوي ده.

3-انجيل: چې په حضرت عیسی u نازل شوي دی.

4-قرآن کریم: چې په حضرت محمد e نازل شوي دي.

پوښتنه: صحيفې څومره دي او پر کومو پيغمبرانو نازلي شوي دي؟

ځواب: د صحيفو شميره معلومه نه ده، خو يوڅه صحيفې پر حضرت آدم u او يوڅه پر حضرت شيث u او يوڅه پر حضرت ابراهيم u نازلي شوي له دې پرته نورې صحيفې هم شته چې پر ځينو نورو پيغمبرانو عليهم السلام نازلي شوي دي.

دخدای تعالی پيغمبران عليهم السلام

پوښتنه: رسول چاته وايي؟

ځواب: رسول انسان او دخدای تعالی بنده وي خدای تعالی خپلو بندگانو ته د حکمونو رسولوله پاره ټاکلي وي، هغوی رښتيا ويونکي وي درواغ هيڅ کله نه وايي، گناه نه کوي، دخدای تعالی په امر سره معجزې ښکاروي، پيغامونه يې په پوره ډول مخلوق ته رسوي کموالي او زياتوالي پکې نه کوي اونه هم هيڅ يو پيغام پټوي.

پوښتنه: د نبي معنا څه ده؟

ځواب: د نبي معنا همدا ده چې هغه دخدای تعالی بنده او انسان وي دالله تعالی حکمونه بندگانو ته رسوي رښتيني وي درواغ نه وايي، گناه نه کوي، دخدای تعالی په حکمونو کې کموالی او زياتوالی نه کوي او نه هم هيڅ يو حکم پټوي.

پوښتنه: د نبي اورسول تر منځ څه فرق شته؟ او که دواړه يو شی دي؟

خواب: دنيبي اورسول په منځ کې لږ فرق شته او هغه داچې: رسول هغه پيغمبر ته وايي چې دخداى تعالى له لورې نوى شريعت او کتاب ورکړل شوي ويو، اونبي هر پيغمبر ته وايي، نوى شريعت او کتاب ورکړل شوي وي او که نه داسې چې دمخکني شريعت او کتاب تابع وي.

پوښتنه: آيا يو سړى په خپل کونښن او عبادت سره نبي کيدلي شي؟

خواب: نه! بلکې هغه څوک نبي وي چې خداى تعالى يې نبي وگرځوي معنا داچې دنيبي اورسول کېدل دانسان په کونښن او ارادې پورې تړلي نه دي، بلکې دامرتبه دخداى تعالى له لورې ورکول کېږي.

پوښتنه: درسولانو اونبيانو شمير څومره څه دى؟

خواب: دنيا ته ډير رسولان اونبيان راغلي دي خو دهغوي پوره شميره يواځې خداى تعالى ته معلومه ده، خو مونږ اوتاسو بايد دا عقیده ولرو چې دخداى تعالى ټول رسولان هرڅومره چې وي برحق اورينبتي دي.

پوښتنه: لومړنى پيغمبر څوک و؟

خواب: تر ټولولومړى پيغمبر حضرت آدم u دي.

پوښتنه: تر ټولو وروستى پيغمبر څوک دى؟

خواب: تر ټولو وروستى اوآخري پيغمبر حضرت محمد e دي.

پوښتنه: له حضرت محمد e وروسته به بل پيغمبر راځي او که نه؟

خواب: نه! ځکه چې پيغمبري اونبوت پر حضرت محمد مصطفى e پاى ته ورسیده له ده مبارک وروسته ترقيامته پوري هيڅ يو نبي نه راځي، له ده مبارک وروسته چې څوک دپيغمبري دعوه کوي هغه درواغجن دى.

پوښتنه: په رسولانو کې ترټولو غوره (افضل) رسول څوک دى؟

خواب: زمونږ پيغمبر حضرت محمد e په ټولو نبیانو او رسولانو کې غوره او لوى دى، دى که څه هم دخداى تعالى بنده او اطاعت کونکى دى خو له دخداى تعالى وروسته په مخلوق کې ترهرچا دده مبارک مرتبه زياته ده.

دقيامت بيان

پوښتنه: دقيامت ورځ کومې څه ته وايي؟

خواب: دقيامت هغې ورځې ته وايي په کومه کې به چې ټول انسانان او حيواناتان مړه کيږي، اوتوله دنيا به له منځه ځي، غرونه به دپمبوو دگلانو په څېر په هوا کې والوزي ستوري به ټوټه ټوټه شي لاندې به راولوېږي، لنډه داچې هرشي به زره زره او له منځه ولاړشي.

پوښتنه: ټول انسانان اوحيواناتان به څرنگه مړه کيږي؟

خواب: حضرت اسرافيل u به شپيلۍ پوه کړي د شپيلۍ آواز به يې دومره "ويروونکی" اوسخت وي چې له هيبت به يې ټول خلك مړه اوهر شي به زره زره او فنا شي.

پوښتنه: قیامت به څه وخت وي؟

خواب: قیامت راتلونکی دڅو ټاکلی وخت يې له الله تعالی پرته هيچاته معلوم نه دی، هو! دومره معلوم دي چې دجمعي په ورځ دمحرم په لسمه نيټه به وي اوزمونږ پيغمبر e ځينې نښانې يې ښودلې دي هغو ته که وکتل شي معلومېږي داچې قیامت نږدې دی.

پوښتنه: دقيامت نښانې کومې دي؟

خواب: پيغمبر e فرمايلي دي چې:

1- کله چې په دنيا کې گناوې زياتې شي.

2- خلك دخپل مور او پلار نافرمانه شي اوپر هغوی سختي پيل کړي.

3- په امانت کې خيانت پيل شي.

4- سندري غږول، رقص، اوسرود زيات شي.

5- وروستي خلك مخکنيو بزرگانو ته بد ويل پيل کړي.

6- بې علمه اوکم عمله خلك مشران شي.

7- شپانه اودتیتې درجې خلك لوړ لوړ عمارتونه جوړول پيل کړي.

8- ناپوه خلکو ته غټې چوکۍ په لاس ورشي، نو په دې پوه شه چې قیامت نږدې دی.

د تقدیر بیان

پوښتنه: تقدیر څه ته وایي؟

ځواب: دهرې خبرې او هرشي دښه او بد اندازه چې له پخوانه دخدای تعالی په علم کې ټاکلې شوې اودهرشي له پیداکیدو دمخه خدای تعالی ته معلومه وي ، دالله تعالی همدې علم او اندازې ته تقدیروایي ، هیڅ یوښه او بد شی دالله تعالی له علم او اندازې څخه دباندې نه دی.

له مرگ وروسته بیا ژوندي کېدل

پوښتنه: له مرگه وروسته دبیاژوندي کیدلو مطلب څه دی؟

ځواب: کله چې دقیامت په ورځ ټول شیان له منځه ولاړ شي اسرافیل u به دوهمه شپیلۍ پوه کړي چې په دې سره به بیرته ټول شیان او انسانان راژوندي شي ، د حشر په میدان کې به ټول مخلوق دالله تعالی درانه حضورته وړاندې شي ، حساب به اخستل کیږي ، دښو اوبدو کارو بدله به ورکول کیږي ، په کومه ورځ چې دا کارونه ترسره کیږي هغې ورځې ته "یوم الحشر" (دجمع کیدو ورځ)، "یوم الجزا" او "یوم الدین" (بدلي ورکولو ورځ)، او "یوم الحساب" (حساب ورځ) وایي.

پوښتنه: په ایمان مفصل کې چې دکومو اوو (7) شیانو یادونه راغلې په هغو کې که څوک یو یا دوه خبرې نه مني مسلمان بلل کیدای شي اوکه نه؟

ځواب: نه! هیڅکله نه ، کله چې یوڅوک دالله تعالی کتابونه، ملائکې، دقیامت ورځ، تقدیر، اوله مرگه وروسته بیاژوندي کیدل نه مني مسلمان کیدلای نه شي.

پوښتنه: حضرت پیغمبر e داسلام بنیاد پنځه شیان ښولي، په هغو کې خو دملائکو اودالله تعالی دکتابو، دقیامت ، تقدیر اونورو یادونه گ نه ده شوې؟

ځواب: په هغو پنځو شیانو کې یوهم پرحضرت محمد e باندې دایمان راوړل دي اوکله چې یوڅوک پرحضرت محمد e باندې ایمان راوړي ، نوهغه به خامخا دده مبارک ټولې ښوولې خبرې مني ، اودالله تعالی کتاب کوم چې

پیغمبر ۹ راوړی دی پرهنه به هم خامخا ایمان راوړي او ټولې هغه خبرې چې په ایمان مفصل کې یې یادونه راغلې د خدای تعالی له کتاب (قرآن کریم) او د پیغمبر ۹ له ویناوو (احادیثو) څخه ثابتې شوې.

پوښتنه: که یو څوک د دې ټولو خبرو په زړه سره یقین او ژبه سره اقرار وکړي، خو لمونځ نه کوي او یازکات نه ورکوي یا روژه نه نیسي، یا حج نه کوسي هغه مسلمان دی؟

ځواب: هو! مسلمان دی خو سخت گناه گار او د الله تعالی نه یاغي دی، داسې مسلمان ته فاسق وایي، دوی به لومړی دخپلو گناوو په سزا رسول کیږي بیا به خلاصون مومي.

دوهمه څانگه

د عباداتو ښوونه

تعلیم الارکان

د اسلامي اعمالو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

پوښتنه: اسلامي اعمال څه ته وایي؟

ځواب: هغه پنځه شیان پرکومو چې د اسلام بنیاد ولاړ دی چې لومړني ته یې ایمان وایي، چې بیان یې تاسې د اسلامي عقایدو تر عنوان لاندې په اوله څانگه کې لوستلی، پاته څلور نور شیان (لمونځ، زکات، روژه او حج) دې واورو ته اسلامي اعمال وایي، په همدې دویمه څانگه کې به لومړی تاسې د لمانځه بیان ولولئ.

لمونخ

پوښتنه: لمونخ څه ته وايي؟

ځواب: لمونخ دالله تعالیٰ دعبادت اوبندگۍ يوه غوره او جلا طريقه ده چې الله تعالیٰ اودهغه رسول e بندگانو ته ښولې.

پوښتنه: له لمانځه مخکې دکومو شيانو کول ضروري دي؟

ځواب: له لمانځه مخکې اووه (7) خبرې ضروري دي، چې له هغو پرته لمونخ نه کيږي همدې خبرو ته دلمانځه شرطونه او فرايض وايي.

پوښتنه: هغه اوه (7) خبرې کومې دي چې له لمانځه نه يې مخ ته کول ضروري دي؟

ځواب: اول :- د بدن پاکوالی، دوهم :- د جامو يا کاليو پاکوالی، دريم :- د لمانځه دځاپاکوالی، څلورم :- دعورت پټول، پنځم :- د لمانځه دوخت پېژندل، شپږم :- قبلې ته مخ کول، اووم :- نيت کول.

د لمانځه دلومړي شرط (پاکوالي) بيان

پوښتنه: د بدن پاکوالی څه ته وايي؟

ځواب: د بدن پاکوالی دادی چې هيڅ ډول پلتي اونجاست پرې نه وي.

پوښتنه: پلتي (نجاست) څو ډوله دی؟

ځواب: دوه ډوله ده: يوه حقيقي اودوهمه حکمي.

پوښتنه: حقيقي پلتي (نجاست) څه ته وايي؟

ځواب: هغه ښکاره پلتي چې په سترگو ليدل کيږي حقيقي نجاست بلل کيږي لکه: ورې بولې (متيازې)، غټې بولې، وينې، او شراب.

پوښتنه: حکمي نجاست څه ته وايي؟

خواب: هغه پلتي چې په سترگو نه لېدل کيږي خو د شريعت د حکم له مخې ثابت شوي وي حکمي نجاست بلل کيږي لکه : بې اودسي، جنابت.

پوښتنه: دلمانځه لپاره له کوم ډول نجاست څخه د بدن پاکوالي ضروري دی ؟

خواب: له دواړه ډوله نجاست څخه د بدن پاکوالي ضروري دی.

پوښتنه: حکمي نجاست څو ډوله دی ؟

خواب: دوه ډوله دی : لومړی کمکی نجاست چې حد ث اصغر ورته وايي ، دوهم غټ حکمي نجاست چې حد ث اکبر او جنابت يې بولي.

پوښتنه: دکمکي نجاست څخه د بدن د پاکولو طريقه څه ډول ده ؟

خواب: له کمکي حکمي نجاست څخه بدن په اوداسه سره پاکيږي.

داوداسه بيان

پوښتنه: اودس څه ته وايي ؟

خواب: کله چې سړی دلمانځه اراده وکړي ، نو په پاک لوبسي کې دې پاکې اوبه را واخلي ، لومړی دې ترمړوندو پوري دواړه لاسونه ومينځي ، ورپسې دې درى وارې په خوله اوبه ورغروي ، مسواک دې ووهي ، بيا دې درى ځله پوزې ته اوبه واچوي او په کيڼ لاس دې پاکه کړي بيا به درى وارې مخ ومينځي ، ورپسې دې درى واره دواړه لاسونه ترڅنگلوپورې ومينځي، بيا دې دسر او غوږو مسح وکړي ، بيا به دواړه پښې تر بيديو ومينځي.

همدې ته اودس وايي چې دکولو طريقه يې تاسې د تعليم الاسلام په لومړی برخه کې لوستې ده.

پوښتنه: آیا په اوداسه کې داټولې خبرې ضروري دي ؟

خواب: نه ! په اوداسه کې ځيني شيان ډير ضروري دي ، اوکه پريښودل شي اودس نه کيږي هغوته فرض وايي ، اوځينې خبرې بيا داسي دي چې په کولو سره يې ثواب زياتيږي ، او که پاته شي څه زيان نه لري چې همدې ته مستحب وايي.

پوښتنه: په اوداسه کې څو فرضونه دي ؟

خواب: په اوداسه کې څلور فرضونه دي:

1. دمخ مينځل د سرد وينبتانو د شنه کېدو له خايه نيولې د زني ترلاندې برخې پورې، د يوه غوړ له نرمۍ څخه نيولې د بل غوړ تر نرمۍ پورې دي.

2. تر څنگلو وړې دواړه لاسه (لومړۍ ښۍ اوبيا چپ) پرمينځل

3. د سر د څلورمې برخې مسح کول.

4. د دواړو پښو مينځل تر ښنگرو (بېدپو پورې).

پوښتنه: په اوداسه کې څو شيان سنت دي؟

خواب: په اوداسه کې ديارلس (13) شيان سنت دي.

1. د اوداسه نيت.

2. بسم الله الرحمن الرحيم ويل.

3. اول تر مړوندو دواړه لاسه مينځل.

4. مسواک وهل.

5. خوله مينځل.

6. درۍ وراه په کين لاس پوزې ته اوبه اچول.

7. د ږيرې څلالول.

8. د لاسو او پښو د گوتو څلالول.

9. هراندام (غړۍ) درۍ وراه مينځل.

10. د ټول سر مسح، يعني لوند لاس پر سر تيرول.

11. د دواړو غوړو مسح کول.

12. په ترتيب سره داندامونو مينځل.

13. پيوسته اودس کول داسي چې يواندام لا وچ شوی نه وي سمدستي بل اندام پرې مينځل شي.

پوښتنه: په اوداسه کې څو شيان مستحب دي؟

خواب: په اوداسه کې پنځه (5) شیان مستحب دي:

1. له ښي اندام نه شروع کول ، چې ځينې علمايې په سنتو کې شماري.

2. ورمېر (غاړه) مسح کول.

3. دبل چاله کومک پرته اودس کول.

4. قبلې ته مخامخ کښيناستل.

5. پرپاک او لوړ ځای باندې اودس کول.

پوښتنه: په اوداسه کې څو شیان مکروه دي ؟

خواب: په اوداسه کې څلور (4) شیان مکروه دي:

1. پرناولي ځای اودس کول.

2. په ښي لاس دپوزې پاکول.

3. په اوداسه کې دنيايي خبرې کول.

4. دسنت پرطرفې خلاف اودس کول.

پوښتنه: اودس په څو شیانو سره ماتېري ؟

خواب: په اتو (8) شیانو سره اودس ماتېري چې داوداسه نواقض يعني ماتوونکي ورته وايي:

1. غټې او وړې بولې کول، يا دهمدې دوو شرمځايونو څخه ديوبل شي وتل.

2. باد پريکېدل (دشاخه هوا وتل).

3. دبدن ديو ځايه څخه دوينې او نوونو بهېدل.

4. په ډکه خوله قی (کانگې) کول.

5. په پروتي اويا ډډه وهلو سره ويدېدل.

6. دناروغی او يا بلې وجې څخه بې هوښه کېدل.

7. ليونتوب.

8. په لمانځه کې په زوره خندل.

د غسل بیان

پوښتنه: د غټ حکمي نجاست (حد ث اکبر او جنابت) څخه د بدن پاکولو طریقه څه ډول ده ؟

ځواب: بدن د حد ث اکبر یا جنابت څڅخه په غسل پاکېږي.

پوښتنه: غسل څه ته وايي ؟

ځواب: ټول بدن مینځلوته وایي ، چې په شریعت کې جلا طریقه لري.

پوښتنه: د غسل شرعي طریقه څه ډول ده ؟

ځواب: د غسل کولو طریقه داده چې: اول دواړه لاسونه ترمړوندو پورې پریمینځي بیا استنجا وکړي ، اوله بدن څخه حقیقي نجاست لري کړي ، اودس وکړي بیا پر بدن اوبه واچوي ، په لاس یې وموښي ، اوبیا پرې درې واړه اوبه تیرې کړي، خوله کنگال اوپوزې ته به هم اوبه اچوي.

پوښتنه: په غسل کې څو فرضونه دي ؟

ځواب: درې (3) فرضونه دي:

1. خوله مینځل.

2. دپوزې مینځل.

3. ټول بدن مینځل.

پوښتنه: په غسل کې څو سنتونه دي ؟

ځواب: پنځه (5) سنتونه دي:

1. ترمړوندو پورې دواړه لاسه مینځل.

2. استنجا کول، اود بدن پر کوم ځای چې نجاست وي ، هغه لري کول.

3. دپلیټی دلرې کولوپه نیت غسل کول.

4. لومړی اودس کول.

5. درى واره پرتول بدن اوبه تيرول.

پرموزو دمسح کولو بيان

پوښتنه : مسح په کوم ډول موزو رواده ؟

خواب : په درى ډوله موزو مسح کول رواده :

اول : دڅرمنې موزې چې تربيديو پورې پښې پکې پټې وي .

دويم : هغه وړينې موزې چې دچرم تلى ولري .

دريم : هغه وړينې اوتارلرونکې موزې چې دومره پنډې او سختې وي چې په پښو شي په درى اوياء څلور ميله تگ څيري نه شي .

پوښتنه : مسح پرموزو کله رواده ؟

خواب : کله چې اودس وکړې يا پښې ومينځې او موزې په پښوکړې ، اويادې د اوداسه دما تيدو په وخت کې په پښووې .

پوښتنه : موزې چې په پښوشي ترڅو ورځو پرې مسح کيږي ؟

خواب : که چيرې سړى په خپل کور اوياء استوگنځي کې وي ، نو پوره يوه ورځ اويوه شپه پرې مسح کولای شي اوکه په سفروي نو درى ورځې اودرى شپې يې کولای شي .

پوښتنه : پرموزو مسح څه ډول کيږي ؟

خواب : په پورته مخ باندې يې کول پکاردي دتلى اوياء پوندې په لوري باندې مسح نه کيږي .

پوښتنه : په اوداسه اوغسل دواړو کې پرموزو مسح کيږي ؟

خواب : په اوداسه کې په موزو مسح کيږي اوپه غسل کې نه کيږي .

پوښتنه : مسح بايدڅه ډول وشي ؟

خواب: دلاسو گوتې په اوبو لنډې کړه، دلاس درې گوتې دې د پښو پرگوتو کښېږده پورته خواته يې راکش کړه، دلاسو گوتې پرموزو پوره کښگېږده يواځې دگوتو سرونه اېښودل کافي نه دي.

پوښتنه: په څيرې شوې موزه باندي مسح کيږي اوکه نه ؟

خواب: که موزه دومره څيري وي چې دپښو د دريو کوچنيو گوتو په انداه ترينه پښه ښکاره شي ، اویا دتگ په وخت کې خلاصیږي پدغسې موزه مسح نه کيږي، اوکه له دې کمه څيرې وه بيا مسح پرې کيږي.

پرپټۍ (جبېره) د مسح بيان

پوښتنه: جبیره (پټۍ) څه ته وايي ؟

خواب: جبیره هغه درې ته وايي چې د مات شوي هډوکي د کوشيرولولپاره تړل کيږي خودلته له جبيړې څخه دره ،دزخم پټۍ ياد مرهمو پټگۍ اوداسي نورې هرډول چې وي هغه ټولې مراد دي.

پوښتنه: پر پټۍ باندي څه وخت مسح کيږي ؟

خواب: که چيرته د پټۍ خلاصول اويا يې لري کول نقصان ولري اويا په تکليف سره لري کيږي نو پرهغه دره او يا پټۍ باندي مسح رواده.

پوښتنه: دپټۍ پرکومه برخه باندي مسح کيږي ؟

خواب: پرتوله پټۍ مسح کول پکاردی، که لاندي يې زخم وي اوکه نه وي.

پوښتنه: که چيرته د پټۍ خلاصول نقصان اوتکليف نه رسوي ، نو بيایې حکم څه دی ؟

خواب: که چيرې په اوبو سره دزخم مينځل زخم ته ضرر ونه لري نومينځل يې ضروري دی ، اوکه مينځل ورته نقصان رسوي او مسح يې نه رسوي نو بيا پرزخم مسح کول واجب دی، اوکه چيرته مسح هم زخم ته زیان رسوي نو بيا هغه وخت يواځې پرپټۍ باندي مسح کول روا دي.

دحقيقي نجاست بيان

پوښتنه : حقيقي نجاست څو ډوله دی ؟

ځواب : دوه ډوله دی:

لومړی : غليظه نجاست – دوهم : خفيفه نجاست ،

پوښتنه : غليظه نجاست او خفيفه نجاست څه ته وايي ؟

ځواب : کومه پليتي چې سخته وي هغه ته غليظه نجاست وايي او کومه چې سپکه وي هغه ته خفيفه نجاست وايي.

پوښتنه : غليظه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب : دانسان وړې او غټې متيازې دحيواناتو گندگي: اودهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې حرامه وي ، دانسان اوحيوان بهينده وينه، شراب اودچرگانو اوهيليو گندگي داټول غليظه نجاستونه دي.

پوښتنه : خفيفه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب : دهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې خوړل کيږي اودحرامو مرغانو گندگي هم خفيفه نجاست دی.

پوښتنه : غليظه نجاست څومره اندازه بڼل کيږي ؟

ځواب : که غليظه نجاست کلک جسم ولري لکه : غټې متيازې نو هغه د درۍ نيمو ماشو دوزن په اندازه بڼل کيږي اوکه نری وي لکه : شراب، وړې متيازې نو هغه دانگريزي يوې روپۍ (1) په قدر بڼل کيږي د بڼلو مطلب دادی چې که له دومره اندازه نجاست سره چې پر بدن يا کالو باندې لگيدلې وي لمونځ وشي نو لمونځ يې له غاړې ساقط شو ، خو مکروه به وي اوکه چيرته همدومره نجاست ته يې پام وي چې لگيدلی دی نو بيا يې لمونځ ورسره نه کيږي.

پوښتنه:

خفيفه نجاست څومره اندازه بڼل کيږي ؟

ځواب : که دجامې اوياهم د اندام دڅگلورمې برخې له اندازې نه لږ کمه پرې پليته شوې وي بڼل کيږي اوکه نه نه بڼل کيږي.

پوښتنه : دحقيقي نجاست څخه جامه يابدن څه ډول پاکيدلی شي ؟

خواب: حقيقي نجاست که غليظه او يا خفيغه وي په جامه اوکه په بدن وي درى واري په اوبو مينځلوسره پاکيږي خو دجامې درى واره نښتيل هم ضروري دي.

پوښتنه: له اوبو څخه پرته په بل شي سره پاکيدلى شي اوکه نه ؟

خواب: هو! کوم شى چې نرى اوبهيدوکى وي لکه سرکه، يادهندوانې اوبه ، په هغو سره هم حقيقي نجاست پاکيږي.

داستنجا بيان

پوښتنه: استنجا څه ته وايي ؟

خواب: دغټو يا وړو متيازو له کولو وروسته کومه پليتي چې په شرمگاه لگيدلې وي دهغې پاکولته استنجا وايي .

پوښتنه: له متيازو وروسته داستنجا کولوپرېقه څه ډول وي ؟

خواب: له متيازو وروسته په پاکه لوټه سره شرمگاه وچول اوبيا وروسته يې په اوبو سره مينځل پکار دى .

پوښتنه: دمتيازو له کولو وروسته داستنجا پرېقه څه ډول ده ؟

خواب: دمتيازوله کولو وروسته شرمگاه بايد دخاورو په درى يا پنځو لوټو سره پاکه اوصافه کړى اوبيايې په اوبو سره ومينځي .

پوښتنه: داستنجا حکم څه دى ؟

خواب: که چيرته غټې يا وړې بولې له خپل ځاى هاخوا او دې خوا تللې نه وي نو استنجا کول مستحب دي اوکه چيرته نجاست يوې خوا بلې خواته تللى وي ، خو دشرعي روپۍ په اندازه ياله هغه څخه کمه وي بيا استنجا کول سنت دي ، اوکه چيرته پليتي له يوه درهم څخه زيات خوره شوي وي نو بيا فرض دي .

پوښتنه: په کومو شيانو سره استنجا کول پکار دي ؟

خواب: دخاورو په پاکو لوټو او ياکانو (تيرو) سره .

پوښتنه: په کومو شيانو استنجا مکروه ده ؟

خواب: په هډوکى، ليدان، خوشايي اودخوراک په شيانو ، په جامو اوکاغذسره استنجا کول مکروه دي .

پوښتنه: په کوم لاس سره استنجا کول په کارده ؟

ځواب: په چپه لاس يې کول په کاردي په ښي لاس سره استنجا کول مکروه دي.

د اوبو بيان

پوښتنه: په کومو اوبو اودس روادى ؟

ځواب: دباران، چينې ، څاه، ويالې، درياب او ويلي شوې واوررې

يا درلۍ په اوبو ، دغټ تالاب يالوى حوض په اوبو په دې وارو اودس اوغسل دواړه روادى.

پوښتنه: په کومو اوبو اودس نه کيږي ؟

ځواب: په لاندې اوبو سره اودس نه کيږي: دمپوې او ونو په نښتېځل شويواوبو ، ښورا، هغه اوبه چې رنک او خونديې ديو پاک شى د يوځاى کيدو له امله بدل او ټينگې شوي وي دغه څپرهنه اوبه چې کمې وي او پليت شى پکې لويدلې وي ، او يا حيوان پکې مردار شوى وي ، او هغه اوبه چې اودس ياغسل پرې وشي ، اويادپليتي اثر پرې غالب وي ، دحرامو حيواناتو څخه پاتي اوبه ، د سونف، گلاب او يا نورو درملو نه ايستل شوې خوله.

پوښتنه: په کومو اوبو چې اودس اويا غسل شوى وي هغو ته څه وايي ؟

ځواب: داسې او بو ته مستعملې اوبه وايي چې په خپله پاکې دي خو اودس او غسل کول پرې نه کيږي.

پوښتنه: دکومو حيواناتو نه پاته اوبه پليتي وي ؟

ځواب: دسپي، خنزيراو ښکاري چارپاى نه پاتي اوبه پليتي دي همدا راز دپشي چې مورک اويا بل حيوان يې په هغه ساعت خوړلى وي که اوبه وڅښي نو پاته اوبه يې پاتې شوني (پس خورده) او پاکې نه دي.

پوښتنه: دکومو حيواناتو پاته شوني اوبه مکروه دى ؟

ځواب: دپشۍ نه پاتې اوبه په دې شرط چې سمدستي يې مورک خوړلى نه وي ، مورک ، شرموشکۍ ، کوڅه گڼبتې چرگې، نجاست خوړونکې غوا، مېښې، کارغه، څرخک، شاهين، اوهمداخيردنورو ټولو حرامو حيواناتو پاته شوني (پسخورده) مکروه ده.

پوښتنه: دکومو حيواناتو نه پاته اوبه پاکې وي ؟

ځواب: دانسان، اوحلالو حيواناتو پاته اوبه پاکې دي ، لکه : غوا، غوايۍ، وزه، کوتره، زرکه، آس.

پوښتنه: دنجاست په لويډلو سره کومې اوپه پليټيږي ؟

ځواب: له دوه ډوله اوبو پرته نورې ټولې اوبه مردارېږي او هغه دوه ډوله اوبه دادي:

اول : دويالې اودرياب روانې اوبه.

دويم : ډيرې ولاړې اوبه ، لکه : دغټ تالاب يا لوی حوض اوبه.

پوښتنه: دډيرو ولاړو اوبو اندازه څومره ده ؟

ځواب: کومې ولاړې اوبه چې په نمبري گز(1) سره پنځه نيم گزه اوږدوالی او پنځه نيم گزه پلنوالی ولري هغه ډيرې اوبه بللی شي ، کوم حوض يا تالاب چې همدومره اندازه غټ وي ، غټ حوض او غټ تالاب بلل کيږي.

پوښتنه: لږ اوبه دپليټي له ورلوږگدلو پرته په بل کوم شي مردارېږي.

ځواب: که په اوبو کې داسي حيوان ولويږي اومر شي چې بهيدونکې وينه ولري نو اوبه مردارېږي لکه : چرگه، کوتره، پشي، مورک.

پوښتنه: دلوی تالاب يا حوض اوبه څه وخت مردارېږي ؟

ځواب: کله چې په اوبو کې دنجاست خوندي، رنگ، او يا بوی ښکاره شي.

پوښتنه: هغه کوم حيوانات دي چې په اوبو کې مړه هم شي اوبه نه مردارېږي.

ځواب: کوم حيوانات چې په اوبو کې پيدا کيږي او هلته اوسيږي لکه : ماهی، چونگښه. اودغه څپر هغه حيوانات چې بهيدونکي وينه نه لري لکه : مچ، مياشي، کرړی ، شرمونښکی ، ميږتون، په اوبوکې ددې شيانو په مرگ سره اوبه نه مردارېږي.

د ځاه بيان

پوښتنه: په کومو شيانو سره ځاه مردارېږي ؟

ځواب: کله چې ځاه ته غټ اوبيا سپک نجاست ورسيږي اوبيا يو داسې حيوان چې بهيدونکي وينه ولري ځاه ته ورولويږي او پکې مړشي چې بهيدونکې وينه ولري نو ځاه مردارېږي.

پوښتنه: که چيرته ځاه ته يو حيوان ولويږي ، او ژوندبيريته راوخپري نو دځاه اوبه به پاکې وي که ناپاکې ؟

خواب: که یوداسې حیوان وي چې پاتې شونې یې پاکه وي او پرېدن یې نجاست هم نه وي که په څاه کې ولوېږي او ژوندی راوخیږي نو ترڅو پورې چې یې هلته د دوږو اوغټو بولو په کولو یقین نه وي راغلی څاه به پاکه وي.

پوښتنه: څاه چې پلټه شي د پاکیدلو طریقه یې څه ډول ده؟

خواب: د څاه د پاکیدو پنځه طریقی دي:

-: 1 کله چې څاه ته پلټي ولوېږي نو د ټولو اوبو په راکښلو سره هغه پاکېږي.

-: 2 کله چې څاه ته انسان یا خنزیر یا سپی یا اوزه یا دوه پشيانې او یاد دوی په اندازه له دوی څخه لوی یو بل حیوان ورولوېږي او پکې مړشي نو د څاه ټولې اوبه راکښل په کار دي.

-: 3 کله چې څاه داسې حیوان ورو لوېږي چې بهینده وینه ولري او وپرسېږي او یا وشړيږي نو بیا به د څاه ټولې اوبه راکښل کېږي که حیوان غټ اویاهم وړوکی وي.

-: 4 کله چې کوتره یا چرگه یا پشی یا هم دومره بل لوی حیوان ورو لوېږي او هلته مړ شي خو ونه پرسېږي نو څلویښت بوکې (ستله) اوبه راکښل په کار دي.

-: 5 که چیرې مورک یا مرغی اویاهم همدومره لوی یو بل حیوان څاه ته ولوېږي او هلته مړشي نو بیا به شل بوکې اوبه راکاري، د شلو پرځای دیرش اود څلویښتو په ځای شپيته بوکې راکښل مستحب دي.

پوښتنه: که مړ حیوان څاه ته ولورېږي نو بیا یې حکم څه دی؟

خواب: د مړه حیوان دورلویدو حکم هم هغه دی کوم چې څاه ته د ژوندي حیوان دورلویدو او مړکیدو په هکله بیان شو مثلاً: که مړه اوزه ورو لوېږي، نو ټولې اوبه به راکاري او که مړه پشي ورو لوېږي نو څلویښت یا شپيته، او که مړ مورک ورولوېږي نو شل یا دیرش بوکې به راکاري.

پوښتنه: که پرسیدلی او یا شړیدلی حیوان څاه ته ورو لوېږي نو حکم یې څه دی؟

خواب: ټولې اوبه به راکاري چې څاه ته ژوندی حیوان ورو ولویدلی او پرسیدلی وي.

پوښتنه: که له څاه څخه مړ حیوان راوخیږي، اودامعلومه نه وي چې کله ورو لویدلی و نو حکم یې څه دی؟

خواب: کوم وخت چې ولیدل شي له هماغه وخت څخه څاه ناپاکه گڼل کېږي.

پوښتنه: له بوکې یا ستل څخه مراد څومره غټه بوکه ده؟

خواب: په څاه چې کومه بوکه وي هماغه اعتبار لري.

پوښتنه: دڅومره بوکو راويستل چې ضروري وي بلل شي نو په يو وار به يې راكارې اوکه په څو وارو يې هم راويستل روادې؟

ځواب: په ډيرو وارو سره يې هم راکنبل روادې مثلاً: که شپيته بوکې راويستل کيږي نو شل سهار شل غرمه اوشل ماسپښين راوباسي نو داهم روادې.

پوښتنه: په کومه بوکه او رسۍ چې دمردارې څاه اوبه راويستل کيږي هغه به پاک وي اوکه نه؟

ځواب: کله چې دومره اوبه راويستل شي دڅومره اوبو راويستل چې ضروري وي نو په دې سره بوکه او رسۍ دواړه په خپله پاکيږي پکې.

دریمه برخه

لومړۍ څانگه

تعلیم الایمان

داسلامي عقایدو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلی العظیم ونصلي علی رسوله الکریم

توحید

پوښتنه : توحید څه ته وایي ؟

ځواب : په زړه سره الله تعالی یو گڼل او په ژبه سره دهمدې خبرې اقرار ته، توحید وایي ؟

پوښتنه : دالله تعالی یو والي خلکو ته څه ډول معلوم شوی ؟

ځواب : اول:خودانسان عقل (په دي شرط چې عقل روغ وي) دالله تعالی په شته والي (وجود) او یووالي (وحدانیت) باور لري له همدې امله ده چې په دنیا کې څومره سترستر عقلمندان، حکیمان او فلسفیان تیرشويدي هغوي ټولو دالله تعالی په وحدانیت (یووالي) اقرارکاوه.

دوهم:داچې دالله تعالی ټولو پیغمبرانو خلکوته دتوحید لارښوونه کړي اودايي ويلي چې الله تعالی یو دی، سیال نه لري.

پوښتنه : ایا په قرآن کریم کې د توحید ښوونه (تعلیم) شوی ؟

ځواب: هو! په قرآن کریم کې دتوحید ښوونه په پوره اوبڼه ډول سره شوې، بلکې نن په دنیا کې یواځي قران کریم داسکتاب دي چې دتوحیدښوونه کوي ، که څه هم په مخکني اسماني کتابونو کې د توحید ښوونه وه، خو په هغو ټولو کتابونو کې خلکو تحریف (رد و بدل) کړی اودتوحید خلاف خبري يي ورداخلي کړې، اودالله تعالی رالپړلې اسماني ښوونه يي بدلې کړې دهغو دسموالي ،اوددي لپاره چې نور ریښتینی توحید خپورشي الله تعالی حضرت

محمد e راولپړه اوخپل خاص (ځانگړی) کتاب قران کریم یې پرې نازل کړ او په هغه کې یې د سوچه، رینښتیني اوخالص توحید ښوونه کړې.

پوښتنه : دقران مجید له کومو آیاتو نه توحید ثابتیږي ؟

ځواب : ټول قرآن کریم له اوله تر آخره د توحید له لارښوونو ډک دی یو څو آیاتونه یې دادي : ستاسو معبود یو الله دی دهغه څخه پرته بل معبود نشته هغه خورا لورونکی اوښه مهربانه دی.

[سوره بقره 163 ایت]

دوهم آیت دادي :

[آل عمران 17 ایت]

الله تعالی شاهد دی چې له ده Y نه پرته بل معبود نشته، ملائکې او دعلم خاوندان هم ددې خبرې گواهي ورکوي، هغه انصاف راوستونکی دی له هغه پرته بل معبود نشته هغه زوروراود حکمت څښتن دی.

همداراز نور بي شمير ه آیاتونه دالله تعالی د یووالي ښوونه کوي لکه : [قل هوالله ډحد] (ووايه ای پیغمبره چی الله یو دی) اوداسې نورآیتونه.

پوښتنه : دخدای تعالی ذاتي نوم څه دی ؟

ځواب : دخدای تعالی ذاتي نوم الله Y دی چې اسم ذات او ذاتي اسم هم ورته وایي.

پوښتنه : د الله Y له نامه پرته دخدای تعالی نورو نومونو لکه خالق، رازق، اوداسې نوروته څه وایي ؟

ځواب : دالله تعالی دغه ډول نومونو ته صفاتي نومونه وایي.

پوښتنه : دصفاتي نوم معنا څه ده ؟

ځواب : داچېالله تعالی گڼ صفتونه لري، لکه قدیموالی، (یعني تل تر تله او همیشه پاتې کېدل) ، عالم (په هر شي پوهېدل)، قادر(پرهر شي قدرت لرل)، حی (ژوندي کول) ، اوداسي نور، کله چې یو صفت له دې صفاتو څخه ښکاره کړي هغه ته صفاتي نوم وایي.

په مثال يې ځان داسي پوه کړې چې ديو سړي نوم (جمیل) دی او يواځي د ده د ذات د پيژندنې لپاره اېښودل شوی دی په دې کې دهیڅ صفت لحاظ نه دی ساتل شوی خو که چيرته ده ليک زده کړی وي اوديني علوم يې لوستلي وي ،قران کریم يې هم يادي کړی وي، ددي صفتونو له امله دی عالم ، محرر او حافظ هم بلل کيږي، نو جمیل دده ذاتي نوم او عالم، محرر، او حافظ دده صفاتي نومونه دي، ځکه دانومونه دديني علومودزده کړې او قران کریم د يادولو دستاينې له لحاظه پرې اېښودل شوي.

همداڅېر الله Y خو دخداي تعالی ذاتي نوم يا اسم ذات دی او خالق، قادر، عالم، مالک، او نور يې صفاتي نومونه دي.

پوښتنه : دالله تعالی ذاتي نوم خوگ يو دی دهغه صفاتي نومونه څو دي ؟

ځواب : په قرآن کریم کې الله تعالی فرمايلي :

الله تعالی لره گن شمير ښه نومونه دي نو تاسو يې په هغو نومو نو سره وبولي.

په حديث شريف کي دي:

"بن لله تعالی تسعی وتسعين ر سماً، مائى رلا واحداً". [بخاري]

بي شکه دالله تعالی نه نوي (99) يعني يوکم سل نومونه دي.

ملائکې

پوښتنه : له مقربو ملائکو پرته دنورو ټولو ملائکو مرتبه په خپل منځ کې برابره ده اوکه کمه يا زياته ده ؟

ځواب : څلور مقربې ملائکې چې نومونه يې تاسو دتعليم الاسلام په دوهمه برخه کې ولوستل ترټولو ملائکو غوره دي خو له دوی پرته نورې ملائکې هم شته چې په خپلو منځو کې دکمې اوزياتې مرتبې لرونکې دي داسې چې ځيني يې ډيرې مقربې اوځيني لږ مقربې دي.

پوښتنه : ملائکې څه کارکوي ؟

ځواب : په ټولو اسمانو اوځمکو کې بې شميره ملائکې پر بيلابيلو کارو بوختې دي لنډه داچگې داسمانو اوځمکوټول کارونه الله تعالی ملائکو ته ورله غاړې کړې اوملائکې يې دالله تعالی له حکم سره سم سرته رسوي.

پوښتنه : دملائکو یوڅو کارونه راته بیان کړه ؟

خواب : حضرت جبرائیل u به دالله تعالی پیغام، احکام او کتابونه پیغمبرانو ته راوړل او کله نا کله به دانبیاءو دمرستې لپاره اود الله Y اودرسول e ددښمنانو سره دجنگ لپاره هم رالیږلې شوې ده، دهمدې په وسپگله، په ځینو وختونو کې دالله تعالی پریاغي (نافرمانه) بندگانو باندې عذاب هم نازل شوی.

حضرت میکائیل u مخلوق ته دروزي رسولو، باران او رولو، اونورو کارونو په برابرولو باندې بوخته ده اوپې شمېره ملائکې یې ترامر لاندې کار کوي ځینې یې پر دریابونو، سندونو، تالابونو او اور باندې مقررې دي، دوي ټولې دالله تعالی له حکم سره سم کارونه سرته رسوي.

حضرت اسرافیل u به دقیامت په ورځ شپیلې وهي، حضرت عزرائیل u دمخلوق د ارواوو (روح) په اخیستو مقرره ده اودیرې ملایکې یې تر امر لاندې کارکوي.

دنیکو بندگانو اروا اخیستونکې ملائکې جلا اود بدکارو انسانانو جلادي، او له دې پرته دملائکو یو څو نور کارونه دادی:

- 1- دهرانسان سره دوه ملائکې وي یوه یې ښه عمل اوبله یې بداعمال لیکي، دواړوملایکوته "کرام الکاتبین" وایي.
- 2- ځینې ملائکې له آفتونو او بلاؤ څخه دانسانانو پر ساتنه مقررې دي دماشومانو، سپین ږیرو، ضعیفانو نه پرته دهغو انسانانو ساتنه هم کوي چې په اړه یې الله تعالی ورته دساتني امروکړي.
- 3- ځینې ملائکې دانسان له مرگه ورو سته په قبر کې له هغه نه پوښتنې کوي اودهر انسان قبر ته له څښېدو روسته دپوښتنو لپاره دوه ملائکې راځي یوي ته نکیر او بلې ته منکر وایي.
- 4- ځینې ملایکې بیاپه دنیا کې گرځې اوچیرته چې دالله تعالی ذکر او وعظ کیږي یا قرآن کریم لوستل کیږي هلته حاضریري اوڅومره خلك چې په هغه مجلس اویادې نیک کار کې اخته وي دالله تعالی په وړاندې دهغوي په گډون شاهدي ورکوي؛ په دنیا کې چگي څومره ملائکې کارونه کوي هغوی سهار اومانام بدلېږي د سهار دلمانځه په وخت کې دښپې ملایکې اسمانوته خیري اودورځې ملایکې راکوزیږي بیادمازدیگر له لمانځه وروسته دورځې ملائکې ځي اودښپې کارکونکې ملایکې راځي.
- 5- ځینې ملایکې بیادجنت پر کاروبوختې دي.
- 6- ځینې نورې ملایکې بیاددوزخ پرانتظام بوختې دي.
- 7- ځینو ملایکو دالله تعالی عرش پورته نیولی دی.
- 8- ځینې نورې ملایکې بیا دالله تعالی په عبادت، تسبیح، او پاکی بیانولو کې اخته دي.

پوښتنه : داله څه معلومه شوه چېکي ملايکې دومره کارونه کوي ؟

خواب : داتولې خبرې په قران کریم او احاديثوکې راغلي دي.

د خدای تعالی کتابونه

پوښتنه : داڅرنگه معلومه شوه چې تورات، زبور او انجيل هم اسماني کتابونه دي ؟

خواب : دقران کریم څخه ثابتېږي چې دادي واره کتابونه اسماني دي د تورات په هکله الله تعالی فرمايي:

له شکه پرته مور تورات نازل کړی په هغه کې هدايت او نوردي.

دزبور په هکله يې فرمايلي: [وډتينا داود زبوراً] دسورت نساء 163 ايت . مور داود اته زبور ورکړ.

دانجيل په هکله فرمايي: [وقفينا بعيسى ابن مريم وډتينه البرنجيل] [دحدید سورت 27 ايت] مور حضرت عيسى بن مريم رااوليږه او هغه ته مو انجيل ورکړ.

نو مسلمانانو ته دقران کریم په واسطه دامعلومه شوه چې دا دري سره کتابونه اسماني دي.

پوښتنه : که چېرې يو څو تورات، زبور، انجيل دالله تعالی کتابونه نه بولي نو هغه څرنگه دي ؟

خواب : هغه کافردي ځکه چې دقران کریم نه داخبره جوته شوې چې دا واره دالله تعالی کتابونه دي څوک يې چې د الله تعالی کتابونه نه گني هغه دقران کریم ښوولې خبره نه مني اوڅوک چې دقران کریم ښوولې خبره نه مني هغه کافردي.

پوښتنه : آیا هغه تورات، زبور، انجيل کوم چې نن د عيسايانوپه لاسوکې دي هغه اصلي اسماني کتابونه دي ؟

خواب : نه ! ځکه دقران کریم نه داخبره ثابتېږي چې دوی اصلي اسماني کتابونه بدل کړي دي او اوس ددوی په لاس کې چې کوم تورات، زبور او انجيل دي هغه اصلي اسماني کتابونه نه دي بلکې په هغوکې تحريف (ردوبدل) شوی ، له دې امله بايد په اوسني وخت کې په دې کتابونو باندي داعقیده ونه ساتل شي چې گويادا هغه اصلي کتابونه دي.!

پوښتنه : داڅه ډول معلومه شوه چې پرځينو پيغمبرانو صحيفې هم نازلې شوې دي ؟

خواب: دقران کریم څخه ثابته ده چې پرځینو پیغمبرانو صحیفې نازلې شوې، دحضرت ابراهیم ؑصحیفې یادونه په سورت "الاعلیٰ" کې راغلې.

پوښتنه: قران کریم دخدای تعالیٰ کتاب دی اوکه یې کلام دی؟

خواب: قران کریم دخدای تعالیٰ کتاب اوهم یې کلام دی په خپله په قران کریم کې ورته کتاب او کلام دواړه ویل شوي دي.

پوښتنه: دخدای تعالیٰ په اسماني کتابو (تورات، زبور، انجیل او قران کریم) هریوه کې کوم یو کتاب غوره دی؟

خواب: قران کریم ترټولو افضل اوغوره دی.

پوښتنه: قران کریم په مخکنیو کتابونو څه غوره والی اوځانگړتیاوې (خصوصیت) لري؟

خواب: ډیرې ځانگړتیاوې لري دهغو څخه یې یو څو دادی:

اول – داچې دقران کریم یو یو توری او یویو لفظ ساتل شوی په یوه نقطه کې یې هم نه کموالی او نه هم زیاتوالی راغلي دی اونه به دقیامت ترورځې پکې راشي، خو په نورو اسماني کتابونو کې خلکو زیاتوالی او کموالی راوستی.

دوهم – داچې دقران کریم متن عاجزه کونکی (معجز) دی په دې معنا چې متن یې دداسې لوړې ادبي درجې دی چې دقران کریم دیو کوچني او وړوکی سورت په څیر هم هیڅو ک ددې وس نه لري چې داسې متن جوړ کړي.

دریم – داچې قران کریم دوروستني شریعت احکام له ځانه سره راوړي دي ځکه خو یې دمخکنیو کتابونو ډیر حکمونه منسوخ یا له منځه یوړل.

څلورم – داچې مخکې کتابونه به په یو وار پوره نازلېدل خو قران کریم ددرویشو "23" کالو په موده کې د ضرورت په اندازه لږ لږ نازلیده اود ضرورت په وخت کې دلږ، لږ نازلېدو له امله یې دخلکو په زړونو کې ځای ونیو او په سلگونو اوزرگونو انسانانو دهغه حکمونه ومنل اومسلمانان شول.

پنځم – داچې قران کریم دزرهاوو اولکونو مسلمانانو په سینو کې ساتلی اوخوندي پروت دی اوداډول ساتنه درسول کریم e له مبارکې زمانې نه تراوسه پوري په پرلپسې ډول روانه ده او انشاء الله تر قیامته پوري به روانه وي او په سپنو کې یې دساتنې له امله تر ننه پوري داسلام دنېمنانوته هېڅ وخت هم ددي موکه په لاس ورنه غله، چې په قران کریم کې څه کموالی یا زیاتوالی راوړي او یا یې له دنیا نه وړک کړي اونه به – که خدای کول – تر قیامته پوري داسې موکه په لاس ورشي.

شپږم _ داچې دقرانکریم احکام داسې معتدل (منخ و میانه) دي چې له هر وخت او هرولس سره سمون لري په دنیا کې هیڅ داسې قوم نشته چې هغوی پقرانکریم باندي دعمل کولو نه بې وسه وي، داځکه چې دقرانکریم احکام دهرې زمانې اوهر قوم سره مناسبت لري ځکه خو دقران کریم له نزول وروسته بل شریعت او یا بل اسماني کتاب ته اړتیا نشته اودرسول الله e دنبوت ټولې دنیا لپاره عام گرځول شوی دی.

پیغمبران علیهم السلام

پوښتنه : دټولو پیغمبرانو شمیر اونومونه معلوم نه دي خو ديو څو مشهوره پیغمبرانو u نومونه راته بیان کړه ؟

ځواب : دیوڅو مشهوره پیغمبرانو u نومونه دادی:

حضرت آدم u حضرت شیث u، حضرت ادریس u، حضرت نوح u، حضرت ابراهیم u، حضرت اسماعیل u، حضرت اسحق u حضرت یعقوب u حضرت یوسف u حضرت داؤد u حضرت سلیمان u حضرت موسی u حضرت هارون u، حضرت زکریا u، حضرت یحیی u، حضرت الیاس u، حضرت یونس u، حضرت صالح u، حضرت لوط u، حضرت هود u، حضرت شعیب u، حضرت عیسی u، حضرت خاتم النبیین محمد. r

پوښتنه : حضور اکرم e د عربو له کومې قبیلې نه دی ؟

ځواب : حضور e دقریشو له قبیلې نه دی، د عربو په ټولو قبیلو کې دقریشو قبېله تر ټولو زیاته دعزت اومرتبې خاونده وه او دقریشو دقبیلې خلك به د عربو په نورو قبیلو کې سرداران گنل کیدل، بیا دقریشو دقبیلې یوه څانگه چې دبنی هاشم په نامه یادیده او دقریشو دقبیلې د نورو څانگو په پرتله ډیر زیات دعزت خاوندان وو ، پیغمبر e دهمدې قبیلې څخه وو، ځکه خو پیغمبر r ته هاشمي هم ویل کیږي.

پوښتنه : هاشم څوک و دچا اولادې ته بني هاشم ویل کیږي ؟

ځواب : دپیغمبر r دنیکه نوم هاشم دی د پیغمبر r دنسب لړۍ داسې ده : محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف.

پوښتنه : دپیغمبر e په پښت کې له له حضرت ادم u نه وروسته بل پیغمبر هم شته اوکه نه ؟

ځواب : هو ! دی مبارک e دحضرت اسماعیل u له اولادې څخه دی اوحضرت اسماعیل دحضرت ابراهیم u زوی دی، له دوی دواړو نه پرته حضرت نوح u اوحضرت شیث u هم د حضور e دنسب په لړۍ کې راځي.

پوښتنه : حضرت محمد e دڅو کالو په عمر پيغمبر شو ؟

ځواب : د پيغمبر e مبارك عمر څلويښت کاله و چې وحې پرې نازل شو.

پوښتنه : د وحې مانا څه ده ؟

ځواب : د وحې مانا داده چې خدای تعالی خپل احکام او خپل کلام پر پيغمبر نازل کړي.

پوښتنه : پيغمبر e دوحې له نازلېدو وروسته نورڅومره وخت ژوندی وو ؟

ځواب : درويشت کاله ژوندی و ، ديارلس کاله يې په مکه معظمه کې او لس 10 کاله يې په مدينه منوره کې تير کړل.

پوښتنه : مدينې منورې ته دی مبارك e ولې تللي و ؟

ځواب : کله چې پيغمبر r دمکې معظمې خلکوته دالله تعالی ديوالي ښوونه کو له او هغوی ته به يې فرمايل چې بت پرستي پرېږدي او پر يوه الله تعالی ايمان راوړي ؛ نو هغه خلك يې دښمنان وگرځيدل ځکه هغوی دبتانو عبادت کاوه او هغه يې خدايان گڼل ، دوی پيغمبر e ته ډول ډول تکليف رسولو هڅې پيل کړې پيغمبر e دهغوی دکېنې اودښمنۍ له امله سخت تکليفونه گالل او هغوی ته به يې دتوحيد ښوونه کوله او په پرلپسې ډول يې دخدای تعالی حکمونه خلکوته رسول خو کله چې دهغوی دښمني له کچې زياته شوه ، اوتولو په يو وار سره دپيغمبر e دوژلو اراده وکړه نوپيغمبر e دالله تعالی په حکم سره خپل گران وطن (مکه معظمه) پرېښودله اومدينې منورې ته مهاجرشو .

د مدينې منورې خلک چې لا پخوا مسلمانان شوي و ، دوی مدينې منورې ته دپيغمبر e دراتگ ډيره تلوسه لرله کله چې پيغمبر مدينې منورې ته ورسیده نودهغه ځای مسلمانانو دپيغمبر e اودهغه دملگرو سره مالي اوځاني دواړه ډوله مرستې وکړې .

مدينې منورې ته دپيغمبر e دورتگ دخبر په اوریدو نور مسلمانان هم کوم چې کافرانو ځورول ، په کراره کراره مدينې منورې ته وکوچېدل ، له مکې معظمې نه مدينې منورې ته تگ هجرت بلل کيږي او هغومسلمانانوته مهاجرين وايي کوموچې خپل کورونه په مکه معظمه کي پرېښودل اومدينې منورې ته مهاجرشول ، اودمدينې منورې مسلمانانو ته انصار وايي کومو چې دپيغمبر e اومهاجرينو سره مرسته کړې وه .

پوښتنه : دنبوت له دعوي نه مخکې عربو دده مبارك e په اړه څه فکر کاوه ؟

ځواب : دنبوت له دعوي دمخه ټولو خلکو دی مبارك e ډير رښتيني ، پاک اوامانت داره شخصيت گانه او " محمد امين" به يې باله ، لنډه داچې دی مبارك دهغوی په وړاندې ډير داعباروړ او رښتيني انسان و ، ټولو خلکو به يې ډير عزت او احترام کاوه .

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې حضرت محمد e تر ټولو وروستی پیغمبر دی او له ده نه وروسته به بل هیڅ نبي رانه شي ؟

ځواب : اول :- دا چې په قران مجید کې الله تعالی ده مبارك ته د " خاتم النبیین" (وروستی پیغمبر) لقب ورکړی مطلب یې دادی چې دی په ټولو پیغمبرانو کې وروستی پیغمبر دی.

دویم :- دا چې پیغمبر re رمایي دي " انا خاتمُ النَّبیینِ لانبیَّ بعدی " زه وروستی پیغمبر یم له ما وروسته بل پیغمبر نشته.

دریم :- دا چې الله تعالی په قران کریم کې فرمایي : [الیومَ اَکملتُ لکم دینکم وَاتممتُ علیکم نعمتی ورضیتُ لکمُ الرِّسَلامَ دیناً] دسورت المائده 3 ایت.

" ما له نن روځې نه تاسي ته د دین ټول احکام ورسول او خپل نعمت مې تاسې ته په بشپړه توگه وسپاره اوستاسې لپاره مې داسلام دین خوښ کړ."

له دې نه دامعلومه شوه چې د پیغمبر r په وسیله الله تعالی خپل دین بشپړ کړ او اسلام په هر ډول بشپړ او مکمل دین وگرځید ځکه خو د بل پیغمبر راتگ ته حاجت نه شته.

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې پیغمبر e له نورو ټولو پیغمبرانو u نه درتې په لحاظ غوره او ستر دی ؟

ځواب : تر ټولو پیغمبرانو u د نبي e غوره والی د قران کریم دیو شمیر آیاتونو نه معلومیږي، او پخپله پیغمبر e هم فرمایي : " انا سیدُؤلد ادم یوم القیمی" : دقیامت په ورځ به زه د ادم u د اولادونو سردار یم ، او ښکاره خبره ده چې د ادم u په اولاده کې ټول پیغمبران u راځي ، ځکه نو د نبي کریم e له ټولو پیغمبرانو غوره او دهغو سردار وگرځېد.

صحابه کرام y

پوښتنه : صحابي چاته وايي ؟

ځواب : صحابي هغه چاته وايي چې پیغمبر e یې دایمان په حالت کې لیدلی وي او یا دده مبارك e په مخ کې حاضر شوی وي او بیا دایمان په حالت کې مومن وفات شوی وي.

پوښتنه : صحابه y څومره دي ؟

ځواب : په زرگونو دي کوم چې د پیغمبر e په خدمت کې حاضر او په ایمان مشرف شوي دي.

پوښتنه : ټول صحابه y د مرتبې په لحاظ په په خپل منځ کې سره برابر دي او که کموالی اوزياتوالی لري ؟

ځواب : د صحابه و y مرتبې په خپل منځ کې کمې اوزياتې دي خوواړه له پاتې ټول امت نه غوره دي.

پوښتنه : په صحابه کرامو y کې ترټولو غوره صحابي څوک دي ؟

ځواب : په صحابه کرامو کې څلور صحابه له ټولو غوره دي :

اول :- حضرت ابوبکر صدیق چې ترټول امت غوره دي .

دوهم :- حضرت عمر فاروق چې د حضرت ابوبکر صدیق څخه وروسته بيا ترټول امت غوره دی .

درېم :- حضرت عثمان غني کوم چې د حضرت ابوبکر صدیق او حضرت عمر فاروق y نه وروسته بيا ترټول امت غوره دی .

څلورم :- حضرت علي کوم چې له حضرت ابوبکر صدیق t، حضرت عمر فاروق t، حضرت عثمان څخه وروسته ترټول امت غوره دی او همدغه څلور بزرگان د دینيغمبر e وروسته دده مبارک خلیفه گان (ځاناستي) دي .

پوښتنه : د خلیفه معنا څه ده ؟

ځواب : د نبي e له وفات وروسته د دین یوشخص چې د دین د هغو کارونو په سرته رسولو کې دده e په ځاناست (قائم مقام) وي کوم به چې ده e په خپل ژوند کې سرته رسول خلیفه بلل کیږي د خلیفه معنا ده قائم مقام " ځای ناستی " اونائب .

د حضور e له وفات وروسته ټولو مسلمانانو په یو اتفاق سره حضرت ابوبکر صدیق t د نبي e قائم مقام وگرځاوه له همدې کبله دی لومړی خلیفه دي .

دده مبارک نه وروسته حضرت عمر فاروق t دوهم خلیفه شو له هغه وروسته بيا حضرت عثمان t درېم خلیفه شو له هغه وروسته بيا حضرت علي t څلورم خلیفه وگرځید .

همدې څلورو ته خلفاء اربعه ، خلفاء راشده او چاریار يعني څلور یاران هم وايي .

د خدای تعالی دوستان (اولیاء الله)

پوښتنه : ولي چا ته وايي ؟

خواب: کوم مسلمان چې دالله تعالی اودپیغمبر e دحکمونو پیروي کوي، ډیر زیات عبادت کوي، له گناوو ځان ساتي، ددنیا له ټولوشیانوزیاته مینه او محبت یې دالله تعالی اودهغه درسول سره وي داسي مسلمان الله تعالی ته نژدې اوپرې گران وي، او هغه ته ولي) د خدای دوست (وايي.

پوښتنه: دولي نښانې څه وي؟

خواب: دولي نښه اوعلامه داده چې هغه مسلمان، متقي او پرهیزگار وي، ډیر زیات عبادت کوي اودالله تعالی اودهغه درسول e محبت اومینه پرې غالبه وي، ددنیا حرص نه لري اودآخرت فکرتل ورسره وي.

پوښتنه: صحابي ته "ولي" ويل کيدای شي؟

خواب: هو! ټول صحابه y وليان وو، دپیغمبر e دصحبته له برکته دهغوی په زړو دالله اودهغه درسول مینه غالبه وه، له دنیا سره یې هیڅ مینه نه لرله، ډیر زیات عبادت به یې کاوه له گناوو به یې ځانونه ساتل دالله y اورسول e دحکمونو پیروي به یې تل کوله.

پوښتنه: آیا صحابي یولي ديو پیغمبر درجې ته رسيدای شي؟

خواب: هیڅکله نه! صحابي یولي چې څومره لوړه درجه ولري بیا هم دهیڅ یو نبي سره برابریدلی نه شي.

پوښتنه: داسي ولي چې صحابي نه وي دیوصحابي درجې ته رسيدای شي؟

خواب: نه! دصحابي فضیلت ډیر زیات دله همدې امله هیڅ یو ولي (چې صحابي نه وي) په مرتبه کې له صحابي سره برابر یا له هغه پورته کیدلی نه شي.

پوښتنه: ځینې کسان دشریعت خلاف کارونه کوي مثلاً: لمونځ نه کوي یا ږیره خړیې خو ځلک یې بیا هم ولیان گڼي، نوداسي ځلک ولیان بلل څرنگ دي؟

خواب: بومخ غلط دي، تل موباید په یاد وي: داسي څوک چې کره وږه یې دشریعت په خلاف وي هیڅکله ولیان) د خدای دوستان (کیدلای نه شي.

پوښتنه: آیا داسي ولي هم شته چې شرعي احکام، لکه لمونځ، روژه ورته بښل شوي وي؟

خواب: نه! ترڅو چې انسان ژوند وی، روغ رمټ وي هیڅ یو عبادت هم ورته بښل کیدی نه شي، اونه هم گناه کول ورته روا دي، کوم کسان چې روغ رمټ وي اوبیا هم عبادت نه کوي او دشرع خلاف کارونه کوي، او بیاوايي چې زمونږ دپاره دا کارونه روا دي، هغه بې دینه دی، هیڅکله ولي کیدای نه شي.

دمعجزې او کرامت بیان

پوښتنه : معجزه څه شي ته وايي ؟

ځواب : الله تعالی دخپلو پیغمبرانو u په لاس کله ناکله دعادت خلاف داسې خبرې ښکاره کوي ، چې ددنیا نور خلک یې له کولو نه عاجزه وي ، ترڅو خلک هغه وویني اوپوه شي چې دادالله تعالی استازی (رسول) ، دی داسې خبروته معجزه وايي .

پوښتنه : پیغمبرانو u څه ډول معجزې ښکاره کړي دي ؟

ځواب : پیغمبرانو u دالله تعالی په حکم سره بې شمیره معجزې ښکاره کړي ، چې یو څومشهورې معجزې یې یادوو:

دحضرت موسی u عصا (لکړه) دمارپه شکل شوه، اودفرعون دساحرانو ماران یې وخوړل.

-: 2حضرت موسی u په لاس کې به خدای تعالی داسي رڼا پیدا کوله چې دلمرله رڼگابه تیزه وه.

-: 3حضرت موسی u لپاره دنیل دریاب (رودنیل) کې وچې کوڅې جوړې اوله خپلو ملگرو سره یوځایپر دغو لارو تردریاب پورېوت ، خوکله چې دفرعون سره له لښکره په دغو لارو داوښتو په نیت ورگډ شواود دریاب منځته ورسید نو اوبه رارنگې شوې اوفرعون یې له لښکرسره یوځای غرق کړ.

-: 4حضرت عیسی u دالله تعالی په حکم سره مړه را ژوندي کول ، مورزاده رانده به بیناکول ، دپیس ناروغان به یې جوړول، له خاورو به یې مرغان جوړ اوبیا به یې ژوندي کړل اوپه هواکې به الوتل.

-: 5زموږ درسول الله e ستره معجزه قرآن کریم دی چې : تقریباً دیارلس نیم سوه کاله تیرشوو خو تر ننه پورې دعربي ژبې داسې ستر عالم اوپوهاند (له خپل کونښن سره سره) بیاهم پیدا نه شو چې دقرآن کریم له ټولو نه دیو کوچني سورت په څېر سورت جوړ کړي اونه به یې هم ترقیامته جوړ کړای شي.

-: 6دوهمه معجزه یې معراج دی.

-: 7دریمه معجزه یې شق القمر (دسپورمۍ ټوټه کېدل)دی.

-: 8څلورمه معجزه یې داوه چې دپیغمبر e ددعاپه برکت سره دیو یا دوو کسانو ډوډۍ به سلهاوو تنو په مړه څپټه خوړله.

له دې پرته دحضور e په سلگونو نورې معجزې هم شته چې په غټو کتابونوکې به یې (که خدای کول) ولولی.

پوښتنه : معراج څه ته وايي ؟

ځواب : دالله تعالی په حکم سره پیغمبر ﷺ د شپې په وینښه پر براق باندې سپور شو ، دمکې معظمې څخه بیت المقدس ته اود هغه ځای څخه بیا اووم آسمان ته اوبیا تر کومه ځای پورې چې دالله تعالی خوښه وه هلته ولاړ ، په همدې شپه یې جنت اودوزخ دواړه ولیدل او بیا خپل ځای ته بیرته راغی همدې ته معراج وايي .

پوښتنه : دشق القمر معنا څه ده ؟

ځواب : دشق القمر څخه مطلب دادی یوه شپه کله چې د مکې کفارو پیغمبر ﷺ ته وویل چې : مور ته یو معجزه رابنکاره کړه ، حضور ﷺ سپورمې دوه ټوټې کړله او ټولو خلکو دواړه ټوکړې ولیدې ، بیا دواړه بېرته سره یوځای شوې اوڅه ډول چې وه هماغسې جوړه شوه .

پوښتنه : کرامت څه ته وايي ؟

ځواب : الله تعالی دخپلو نیکو بندگانو دعزت زیاتولو لپاره کله ناکله دهغوی په لاس دعادت خلاف داسي حیرانوونکي کارونه ښکاروي چې دنورو خلکو په وس پوره نه وي ، داسې کارونوته کرامات وايي ، اود اولیاء الله څخه دکراماتو ښکاره کېدل حق دی .

پوښتنه : دمعجزې اوکرامت ترمنځ فرق څه دی ؟

ځواب : چاچې دپیغمبري دعوه کړي وي ، اوپه لاس یې دعادت خلاف حیرانوونکی کار ښکاره شي معجزه بلل کیږي ، اوچاچې دپیغمبري دعوه کړي نه وي خو متقی او پرهیزگار وي اودده ټول کړه وړه دشریعت سره سم وي ، که چیرې له ده څخه داسي کار ښکاره شي نودې ته کرامت وايي او که دعادت خلاف دغه ډول کار دشرعې خلاف له بې دینه خلکو څخه ښکاره شي استدراج بلل کیږي .

پوښتنه : آیا داولیاء الله څخه دکرامتونو ښکاره کېدل ضروري دي ؟

ځواب : نه ! دا خبره هیڅ ضروري نه ده چې دولي څخه به خامخا کرامت ښکاره کیږي ، ممکنه ده چې یو څو ک دالله دوست اوولي وي او په ټول عمر کې دهغه څخه هیڅ کرامت ښکاره نه شي .

پوښتنه : دشرعې خلاف له ځینو فقیرانو څخه داسي کارونه ښکاره کیږي کوم یې چې نورخلک نه شي کولای ، ددې په اړه څه عقیده په کارده ؟

ځواب : دداسي خلکو څخه دکومو کړه وړه چې دشرع خلاف وي که چیرې دغه ډول یوه خبره ښکاره شي نو پوه شه چې دا سحر یا استدراج دی ، هغه هیڅکله کرامت نه شي کیدلای ، داسې خلک ولیان) دخدای دوستان(بلل او دعادت خلاف ددوی کارونوته کرامت ویل شیطاني تېروتنه ده .

دریمه برخه

دوهمه څانگه

تعلیم الارکان

داسلامي اعمالو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

د اوداسه پاته مسئلې

پوښتنه : بې اودسه لمونځ کول څرنگه دي ؟

ځواب : سخته گناه ده ! ځينو علماوو خولا دا سي چاته چې په لوی لاس بې اودسه لمونځ کوي کافر ويلى.

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې اودس دلمانځه لپاره شرط دی ؟

ځواب : دقرآن کریم لاندې آيت يې دليل دی :

"ای دایمان خاوندانو ! کله چې تاسو د لمانځه اراده وکړئ نو

(لومړی) خپل مخونه اولاسونه ترڅنگلو پورې ومینځئ ، اوپر خپلو سرو مسح وکړئ او تر بیديو (بجلکو) پورې پښې ومینځئ.

اورسول الله e فرمایي:

"مفتاح الصلای الطهور" [ترمذي] ، دلمانځه کيلي (يا شرط) پاکوالی دی.

داوداسه د فرضونو پاته مسئلې

پوښتنه: اندامونه بايد څومره ومينځل شي ؟

ځواب : اوبه پراندام بايد دومره واچول شي چې پرې وبهيري ، يو يا دوه څاڅکې ترينه هم وڅڅيري ، همدا دمينځلو کمه اندازه ده ، له دې څخه کمې اندازې ته مينځل نه ويل کيږي داسي چې يو څو ک لاس لوند کړي او پرمخ يې تير کړي اويا دومره لږ اوبه پرمخ توی کړي چې يواځې يې پرمخ وبهيري او ونه څڅيري، نودې ته دمخ مينځل نه شي ويل کيدلای اونه يې هم اودس کيږي.

پوښتنه : دکومو اندامونو مينځل چې فرض دي ، پرڅو ځله مينځلو سره يې فرض ادکيږي ؟

ځواب : يوځل مينځل يې فرض دي، درې وارې مينځل يې سنت دي اوله درې وارو څخه زيات مينځل يې ناروا او مکروه دي.

پوښتنه : دمخ مينځل دکوم ځای څخه ترکوم ځای پوري فرض دي ؟

ځواب: دتندي د ويښتانودشنه کيدو له ځايه نيولې دريرې دشنه کيدوترځايه پورې ، او ديوه غوږ له نرمۍ نه دبل غوږ ترمۍ تر نرمۍ پورې دټول مخ مينځل فرض دي.

پوښتنه : دکومو اندامو مينځل چې فرض دي ، په هغو کې که چيرې لږ ځای وچ پاتي شي نو اودس يې کيږي اوکه نه ؟

ځواب : نه ! که ديوه وېښته په اندازه هم وچ ځای پاتي شي اودس نه کيږي.

پوښتنه : که ديو سړي شپږ گوتې وي نو دشپږمې گوتې مينځل پرې فرض دي اوکه نه ؟

ځواب : هو ! فرض دي ، همداراز دهرداسې نوي زيات شوي غړي مينځل هم فرض دي کوم چې دبدن په داسې ځای کې پيدا شوی وي چې مينځل يې فرض وي.

پوښتنه : مسح څه ته وايي ؟

ځواب : لاس په اوبولندول اوبيا پريواندام تيږول مسح بلل کيږي.

پوښتنه : دسر دمسخې لپاره تازه اوبه اخيستل ضروري دي اوکه په لاس باندي پاته لندوالی يې هم بس دی ؟

خواب: نوې اوبه اخیستل غوره دي ، خو که چیرته د لاس مینځلو نه پاته لندوالي باندې مسح وکړي هغه هم کافي ده ، خو یاد مو وي ! چې کله په لوند لاس باندې یوځل مسح وشي بیا پرې بل ځای نه مسح کیږي، همداراز داهم روا نه ده چې لاس لوند نه وي او په بل لاندۀ اندام باندې لوند ، اوبیا پرې مسح وشي.

پوښتنه: که چیرته پرلوڅ سرباندې دباران څاڅکي لوږدلي وي او وچ لاس پرې دمسح په نیت تیر شي چې ورسره دباران څاڅکي پرسر خواره شي نودامسح کیږي اوکه نه ؟

خواب: کیږي.

پوښتنه: په اوداسه کې دسترگو دننه برخې مینځل فرض دي اوکه نه ؟

خواب: دسترگو دننه برخې اوهمداخږ دپوږې اوخولې دننه برخې مینځل فرض نه دي.

پوښتنه: داودس له کولو وروسته که څوک سر وخریې ، یا نوکان پرې کړي نو دسردوهم وارمسح ، یا دنوکانو مینځل ضروري دي ؟

خواب: نه.

پوښتنه: که چیرته د چا لاس له څنگل نه لاندې پرې شوی وي نود هغه لاس مینځل ضروري دي اوکه نه ؟

خواب: هو! څنگل او دهغه لاندې دلاس څومره برخه چې پاته وي میځل یې سره له ټولې څنگل فرض دي.

د اوداسه د سنتو نو پا ته مسئلې

پوښتنه: که په اوداسه کې نیت ونه شي اودس کیږي اوکه نه ؟

خواب: که چیرته په اوداسه کې نیت ونه شي داسې چې: په دریاب کې ولویږي، یا باران ته ودیږي او داوداسه پرتولو اندامو یې اوبه تیرې شي نو اودس یې کیږي ، معنا داچې په دې اودس سره لمونځ کول روادي ، خو داوداسه ثواب نه ورکول کیږي.

پوښتنه: داوداسه نیت څه ډول کیږي ؟

خواب: دنیت معنا ده: اراده کول، کله چې څوک اودس کوي نو دا اراده دې وکړي چې دناولتیا دليري کولو، پاكي دحاصلولو اولمانځه دروا کيدلو لپاره اودس کوم، بس همدغه اراده او فکر داوداسه نیت دی.

پوښتنه: نیت په ژبه ویل ضرور دي اوکه نه؟

خواب: په ژبه سره یې ویل ضروري نه دي، هو! که څوک یې ووايي هیڅ پروا نه لري.

پوښتنه: دیو اوداسه دپاسه دبل نوی اوداسه نیت څه ډول کیږي؟

خواب: یواځې دانیت دې وکړي چې دیوه اوداسه دپاسه بل اودس دفضیلت اوثواب دلاسته راوړلو لپاره کوم.

پوښتنه: په اوداسه کې پوره بسم الله ویل پکاردي اوکه نه؟

خواب: بسم الله پوره ویل یا "بسم الله العلیّ العظیم علی دین الرّسّلام" یا "بسم الله والحمد لله" درى واړه ویل روا دي.

پوښتنه: مسواک وهل څنگه دي او طریقه یې څه ډول ده؟

خواب: مسواک وهل سنت مؤ کد دي، ډیر ثواب او زیاتې گټې لري. مسواک دیوې ترخې ونې یا لرگي نه جوړیږي لکه: "دپیلو" رینه یا "د نیم لکړې" ونې (1) لرگي چې له لوښتې اوږد پکارنه دی، لومړی دې مینځي بیادې وهي او مینځلی دې بېرته ږدي، اول دې دښي لورې بیادې دچپ لورې غاښونه مسواک کړي، مسواک بایددری وارې ووهل شي اوهر وارته نوې اوبه رااخیستل پکاردي.

پوښتنه: غرغره څرنگه ده؟

خواب: په اوداسه اوغسل دواړوکې غرغره کول سنت دي، خودروژې په حالت کې یې کول په کار نه دي، په ښي لاس یې کول ضروري دي.

پوښتنه: دپوزې دمینځلو طریقه څه ډول ده؟

خواب: په ښي لاس پزې ته اوبه واچوه اودسا په وسیله یې پورته کش کړه خو دومره نه، چې دماغ ته ورسیري، روژه نیونکي ته په کاردې چې یواځې په لاس سره پزې ته اوبه واچوي او پورته یې کش نه کړي، خولې اوپوزې دواړوته اوبه اچول سنت مؤ کددي.

پوښتنه: دږیرې دکومې برخې خلالول سنت دي؟

خواب: دږیرې دلاندې اودننه ویښتانو خلالول سنت دي، کوم

ويښتان چې دباندې لورته دمخ له پوستکې سره نښتي وي دهغو مينځل فرض دي.

پوښتنه : دگوتوخلالول څه ډول پکاردي ؟

ځواب : دلاس دگوتو خلالول داسي دي چې ديوه لاس گوتې دې دبل لاس په گوتو کې ننباسي او ودې ښوروي، دپښو دگوتو خلال دې دچپه لاس په خچنې گوته سره وکړي دښې پښې دخچنې گوتې څخه دې پيل اودچپه پښې پرخچنې گوته دې پاته ورسوي.

پوښتنه : ټول سر بايد څه ډول مسح شي ؟

ځواب : له مسح نه مخکې دواړه لاسونه په اوبو لاندې کړه، ورغوی له گوتو سره يوځای دسر پر دواړو طرفونو باندې دتندي دويښتانو له بېخه ترڅټه پورې کش کړه اوبيايې بيرته راو له، او پام دې وي چې دټول سرپرشاوخوا تير شي.

پوښتنه : دغورونو دمسح لپاره نوې اوبه اخيستل پکاردي اوکله نه؟

ځواب : نه ! دسر د مسح لپاره دې چې کومې اوبه رااخيستې وي هغه بس دي ، دغورونو د دننه برخې مسح د شهادت په گوته سره پکارده ، اودباندې برخې مسح په بټو گوتو سره پکارده.

داوداسه د مستحبا تو پا ته مسئلې

پوښتنه : په اوداسه کې له ښي لورې څخه شروع کول سنت دي که مستحب ؟

ځواب : ځينو علماوو سنت اوځينو بيا مستحب بللی دي.

پوښتنه : دغاړي (ورمېر)دمسح کولو طريقه څه ډول ده ؟

ځواب : دواړه خپرې دشاله خوامخې ته پرورمېر راکاږل کيږي ، دستوني مسح کول بدعت دی.

پوښتنه : په اوداسه کې نور آداب کوم دي ؟

ځواب : داوداسه آداب ډير دي ، لکه داچې:

1)دخچنې گوتو سرونه لندول ، اوبيايې په غوږو نښتول.

2)دلمانځه له وخت مخکې اودس کول.

3) اندامود مینځلو په وخت کې یې په لاس سره موبنل.

4) گوتمی (یا گوتې) شورول.

5) دنیایي خبرې نه کول.

6) مخ ته په زوره سره اوبه نه اچول.

7) ډیري اوبه نه تویول.

8) دهراندام د مینځلو په وخت کې بسم الله ویل.

9) له اوداسه وروسته درود شریف ویل.

10) د اوداسه له بشپړېدو وروسته د شهادت دکلمې اوددې دعا لوستل په کاردی: "اللهم اجعلني من التوابين و اجعلني من المتطهرين": یا الله! ما له توبه کوونکو او پاکانو ځنې وگرځوه.

11) له اوداسه نه پاته اوبه په ولاړه څنبل.

12) له اوداسه وروسته دوه رکعت د "تحیة الضوء" نفلي لمونځ کول.

داوداسه ماتوونکو شیانوپاته مسئلې

پوښتنه: له بدنه په څومره اندازه پلټي وتلو او بهېدلو سره اودس ماتیري؟

ځواب: (له متيازو پرته) هره پلټي چې له بدن څخه ووزي اودداسې ځای په لور وبهیري چې مینځل یې په اوداسه کې فرض وي اودس پرې ماتیري که څه هم لږ وبهیري.

پوښتنه: سترگه چې کله وینې شي اودننه لور ته وبهیري، او وینه یې دباندې را ونه وزي اودس پرې ماتیري اوکه نه؟

ځواب: نه ماتیري! ځکه دسترگې دننه برخې مینځل نه په اوداسه، اونه هم په غسل کې فرض دي.

پوښتنه: که چیرته په زخم باندې وینه له ښکاره کېدو وروسته، گوته یا توکر سره وچه کړای شي بیا رانښکاره او وچه کړای شي تردې چې څو وراه داسي وشي آیا په دې سره اودس ماتیري اوکه نه؟

خواب: باید دې ته پام و شي چې که چيرته وچه کړای شوې نه وای نو ايا بهېده به او که نه؟ که چيرې دومره وه چې پرېښودل شوې وای نوبهېده به، نو بيا اودس ماتيرې اوکه دومره نه وه نو اودس نه ماتيرې.

پوښتنه: له قې سره چې څه شی ووزي اودس ماتوي؟

خواب: که زېره وينه، خواړه، اوپه ډکه خوله قې و کړای شي اودس ماتوي اوکه چيرې يواځې بلغم وي اودس بيا نه ماتيرې.

پوښتنه: که څوک لږ لږ قې څو واړه وکړي اودس ماتيرې اوکه نه؟

خواب: که چيرې په يوه وار زړه ډکيدو سره څو واړه قې وکړي او ټول دومره و چې يوځای شي ډکه خوله ترې جوړيده نو اودس ماتيرې.

هو! که چيرې په يو وار زړه ډکېدوسره يې لږ قې وکړ او بيا يې دزړه ډکوالی لري شو دوهم وار يې بيا زړه ډک شو او لږ قې يې نور وکړ نو د دواړو وارو قيوونه (کانگې) نه يوځای کيږي او نه هم اودس پرې ماتيرې.

پوښتنه: که پر بدن دانه راختلې وي او دوينې يازوې داغ يې پر کالو ولگيږي نو دا کالی به پاک وي اوکه ناپاک؟

خواب: که چيرته وينه يازوې د بهېدو وړ نه وي بلکې کالی له هغې سره دلگيدلو له امله داغي شي نو کالی پاک دي خو مينځل يې غوره دي.

پوښتنه: که چيرته قې په ډکه خو له نه وي نوهغه پليت دی اوکه نه؟

خواب: نه.

پوښتنه: که ژوره پر بدن وموښلي وينه وڅښي او ډکه شي، يا غوماشې او کرړی سړی په غاښ کړي اودس ماتيرې اوکه نه؟

خواب: د ژورې په چيچلو سره اودس ماتيرې، که څه هم د هغې له لاسه درسېدلې زخم وينه ونه بهيږي، ځکه ژوره دومره وينه څښي چې که چيرته هغه وينه له بدنه وتلې او ددې نس ته تللې نه وای نو خامخا به بهيدلې وای، غوماشی، کرړی اوسپره که سړی وچيچي اودس پرې نه ماتيرې ځکه هغه دومره لږ وينه څښي چې دبهيديو وړ نه وي.

پوښتنه: په څه ډول خوب سره اودس نه ماتيرې؟

خواب: په ولاړه يا له تکيې پرته په ناسته سره خوب يا دلمانځه په يو ډول هيئت سره چې بیده شي اودس نه ماتيرې لکه داچې: په سجده کې ويده شي يا په ناسته ويده شي اودس يې نه ماتيرې.

پوښتنه : داسې څوك هم شته چې په خوب سره يې اودس نه ماتېږي ؟

ځواب: هو ! دانبيا وو او اودس په خوب سره نه ماتېږي ، دا د دوى جلاخصوصيت او ځانگړى فضيلت دى .

پوښتنه : ايا په لمانځه كې په كړس كړس (قهقهه)خندا سره دټولو اودس ماتېږي ؟ او قهقهه خنداڅه ته وايي ؟

ځواب : په كړس كړس (قهقهه) خندا په داسې لوړغږ خندلو ته واي چې اوازيې نور څوك واوري .

په لمانځه كې په قهقهه (په زوره خندا) سره اودس په لاندې شرطونو سره ماتېږي :

1.خنديدونكى به بالغ وي برابره خبره ده كه نر يا ښځه وي ، ځكه د نابالغ په قهقهه خندا سره اودس نه ماتېږي .

2.خندا يې بايد په وينه وي ، او كه چيرې په لمانځه كې ويده شو او په خوب كې يې په زوره وخنډل اودس يې

نه ماتېږي .

3.په كوم لمانځه كې يې چې خندلې وي هغه به ركوع او سجده لرونكى وي ځكه خو د جنازې په لمانځه كې

په كړس كړس خندا اودس نه ماتېږي .

پوښتنه : دبل چاعورت ته په كتو سره اودس ماتېږي ؟

ځواب : نه ! په خپل يا دبل چا په عورت باندې په پام يا له پام پرته چې سترگې ولگيږي اودس پرې نه ماتېږي .

دغسل پاته مسئلي

پوښتنه : غسل څوډوله دي ؟

ځواب : درې ډوله دي :

-فرض

-2سنت

-3مستحب

پوښتنه : فرض غسل څو ډوله دی ؟

خواب : شپږ ډوله دی چې بیان به یې دتعلیم الاسلام په راتلونکي برخه کې راشي.

پوښتنه : سنت غسلونه څو او کوم کوم دي ؟

خواب:

1-دجمعې دلمانځه لپاره.

2-ددواړواخترونودلمانځه لپاره.

3-دحج د احرام لپاره.

4-دوقوف عرفات (دعرفات په میدان کې دولارې لپاره).

پوښتنه : مستحب غسلونه څو او کوم کوم دي ؟

خواب : مستحب غسلونه ډیردي چې یوڅو یې دادي:

1-دشعبان دمیاشتي دپنځلسمې په شپه غسل کول چې " شب برات " ورته وایي.

2-دعرفې په شپه (دذی الحجې داتمې نېټې دمازديگرنه وروسته) د راتلونکې شپې لپاره.

3-لمر اويا سپوږمۍ چې کله تندر ونيسي ، دهغو د لمانځه لپاره.

4-داستسقا دلمانځه لپاره.

5-مکې معظمې يا مدينې منورې ته له داخلیدومخکې.

6-مړي ته دغسل ورکولو نه وروسته.

7-دکافر لپاره تراسلام راوړلو وروسته غسل کول.

پوښتنه : که غسل ته حاجت پېښ وي ، په درياب کې غوپه وخورل شي او يا باران ته ودريري اوپرتول بدن يې

اوبه تيري شي غسل کيږي اوکه نه ؟

خواب : هو ! کيږي ، په دې شرط چې په خوله او پزه اوبه ورغړول شي.

پوښتنه : دغسل په حالت کې قبلې ته مخامخ کيناستل روادې اوکه نه ؟

خواب: که چیرې دغسل په وخت کې بدن لوڅ وي نو قبلې ته مخامخ کیناستل روانه دي اوکه عورت پټ وي بیا پروانه لري.

پوښتنه: په برېنډ (لوڅ) حالت کې غسل کول څرنگه دي؟

خواب: په غسل خانه یا بل داسې ځای کې، گ چیرته یې چې په عورت د بل چا سترگې نه لگيږي برېنډ غسل کول روا دي.

پوښتنه: په غسل کې کومې خبرې مکروه دي؟

خواب:

1-زیاتي اوبه تویول.

2-په برېنډ حالت کې خبرې کول.

3-قبلې ته مخامخ کیناستل.

4-دسنت خلاف غسل کول.

پوښتنه: که یوچا له غسل مخکې اودس کړی نه وي، نود غسل نه وروسته، دلمانځه لپاره پرې بیا اودس کول ضروري دي اوکه نه؟

خواب: نه! له غسل سره اودس هم وشو، بیا ورته اړتیا نشته.

پرموزو باندې دمسح پاته مسئلې

پوښتنه: دمسح موده له څه وخته پیلېږي؟

خواب: کوم وخت چې اودس مات شي، له هغه وخته څخه دکوردڅښتن (مقیم) لپاره یوه شپه او ورځ اودمسافر لپاره درې شپې او درې ورځې مسح روا ده، دمثال په ډول دجمعې په سهار یې اودس وکړ موزې یې په پښو کړې او د دماسپښین دوخت دختمېدو سره یې اودس مات شو، نو داسې که مقیم وي نود شنبې دورځې ترماسپښینه پورې پرموزو مسح کولای شي، اوکه مسافروي بیاددوشنبې تر ماسپښینه پورې په موزو مسح کولای شي.

پوښتنه: دموزومسح په کومو شیانو سره ماتېږي؟

خواب: په کوموشیانوسره چې اودس ماتیري، له هغه پرته دمسحې د مودې په ختمېدو، په موزو کنبلو، اود دريو گوتو په اندازه دموزې په څېرېکيدو سره هم مسح ماتیري.

پوښتنه: که چيرې داوداسه په حالت کې يې موزه وکنبله اويایې داوداسه په حالت کې دمسحې موده پوره شوه نو حکم يې څه دی؟

خواب: په دې صورت کې يواځې پښې مينځل اوموزې پښو کول کافي دي، پوره اودس کول مستحب دي.

پوښتنه: که چيرې مسافر په موزوباندې مسح پيل کړه اوديوې ورځې او شپې تر تېرولو وروسته بېرته کورته راغی نو مسح به څه ډول کوي؟

خواب: موزې دې وکارې او له سره دې مسح پيل کړي.

پوښتنه: که مقيم مسح پيل کړه اوپه سفر روان شونو څه دې وکړي؟

خواب: که سفر يې ديوې ورځې او شپې له پوره کېدو مخکې پيل کړ نو تردريو ورځو اودريو شپو پورې دې پرموزومسح کوي، اوکه سفر يې د يوې ورځې او شپې له تيرېدو وروسته پيل کړی وي نو موزې دې وکارې له سره دې مسح پيل کړي.

پوښتنه: که چيرې موزه څو ځايه لږ لږڅيرې وه نو حکم يې څه دی؟

خواب: که موزه څو ځايه لږ لږ څېرې وه نو ټول څيروالی ته دې پام وکړي که چيرته ددوو گوتو په اندازه و نو بيا مسح نه کيږي اوکه چيرته کم و، بيا کيږي اوکه چيرته دواړه موزې څيري وې او څيروالی يې د دوو گوتو په اندازه و خو دهرې يوې څيروالی له دوو گوتو کم و بيا هم مسح کيږي.

د حقيقي نجاست او د هغه د پاکوالي پاته مسئلې

پوښتنه: که چيرته دڅرمنې په شيانو لکه موزې، څپلې، کمر بنداويانوروداسې شيانو پليتي (نجاست) ولگيږي چې په سترگو ښکار يږي هغه به څه ډول پاکيږي؟

خواب: پرځمکه يابل شي باندې په موبلو سره پاکيږي خو شرط يې دادی چې په موبلو سره يې صورت اواثر (رنگ، بوی، خوند) له منځه ولاړ شي.

پوښتنه : که چیرته په همدې شیانو باندې متیازې، شراب، اویا داسې بله پلټي ولگيږي نو هغه به څه ډول پاکيږي ؟

ځواب : په اوبو اویا بل بهېدونکي شي سره یې داسې پاک کړی چې اتریې لرې اویا یې ومینځی نو پاک به شي، مانا دا چې له صورت لرونکو ټول نجاستونو څخه پرته نور ټول نجاستونه چې دڅرمنې په شیانو ولگيږي هغه یواځې په موشلو نه پاکيږي ، بلکې مینځل یې هم ضروري دي.

پوښتنه : چاقو، چاره، توره اوداوسپنې یا دسپینو زرو یا مسو المونیمو اوداسې نور شیان چې پلټ شي نو له مینځلو پرته پاکيږي که نه ؟

ځواب : داوسپنې شیان چې زنگ وهلي نه وي او صاف وي، او همداڅیر دسپینو ،سروزرو ،مسو المونیمو اویاتلو او..... دغه څېر هندسي،چيني لوبني ،اودفیل له غاښه او هډوکونه جوړ شوي شیان داتول چې پاک وي، کاره واړه شوي نه وي که یې په موشلو سره دنجاست اثر له منځه ولاړ نو پاکيږي.

پوښتنه : دکوروالی نه مقصد څه دی ؟

ځواب : یعنی دهغو په جسم کې باید داسې کوروالی نه وي چې له امله یې جسم ټیټ او پاس وي، ځکه په داسې کوروالي کې له موشلو وروسته هم دنجاست د پاتې کېدو امکان وي.

هو! که په هغو کې یواځې داغونه وي ،کوروالی نه وي نوبیا دغه شیان په موشلوسره هم پاکيږي.

پوښتنه : که پرځمکه پلټي تویه شي، لکه بولې یا شراب اوداسې نور ،نو څه ډول به پاکيږي ؟

ځواب : ځمکه چې وچه شي اودنجاست اثر (رنگ، بوی، خوند) یې له منځه ولاړ شي بیانوځمکه پاکيږي.

پوښتنه : که دکور ، مسجد اوداسې نور ځایو په پخو خښتو یا دسیمنتو په فرش یا دیوال باندې نجاست ولگيږي نو څه ډول پاکيږي ؟

ځواب : داسې خښتي اودبرې چې په یوه ودانۍ کې لگیدلې وي دنجاست دوجیدو اوداثر له تلو وروسته پخپله پاکيږي.

پوښتنه : کوم شیان چې د مینځلو په وخت کې یې نښتیل ممکن نه وي لکه میسي لوبني یا داواریدو پنډې پنډې توشکې نو دهغو دپاکیدو لاره څه ډول ده ؟

ځواب : داسې شیان چې نښتیل یې ممکن نه وي یا هم گگگران وي دپاکیدلو طریقه یې داده چې : یو وار ومینځل شي ،بیا پرېښودل شي ترڅو یې څاڅکي وچ شي ، دوهم وار بیا ومینځل شي او بیا پرېښودل شي ترڅو یې د اوبو څاڅکي ودریږي ، دریم وار بیاومینځل شي او و غورول شي نو به پاک شي، خودمینځلو په وخت کې یې په ځمکه

پورې څومره موبنل ممکن وي هغو مره موبنل يې ضروري دي ، تر څو يې دنجاست ايستلو په لار کې تروسه وسه کوشش شوي وي .

پوښتنه : دڅاورو لوښې چې پليت شي نو آيا پاکيږي او که نه ؟

ځواب : دڅاورو لوښې هم په مينځلو سره پاکيږي او دپاکيدو طريقه يې هغه ده کومه چې په مخکنۍ پوښتنه اوځواب کې تيره شوه .

پوښتنه : پليت شى لکه خوشيايي، چې وسوځول شي او اېري شې يې، ايرې پاکي دي او که نه ؟

ځواب : پليت شى چې وسوځول شي او ايره شي، ايرې يې پاکي دي .

پوښتنه : په غوړوکې که موگ ړک ولويږي او مړ شي حکم يې څه دى ؟

ځواب : غوړي که يخى (کنگل) وي مورک اوورسره دهغه شاوخوا غوړې لري کړاى شي پاته غوړي به پاک شي ، او که غوړي ويلې (اوبه) وي بيا به ټول غوړ پليت دي .

پوښتنه : پليت شوي غوړي اوټېل څه ډول پاکيږي ؟

ځواب : په پليت شويو غوړو ياتېلو کې دهغو په مقدار اوبه واچوه او جوش ورکړه کله چې اوبه د غوړو اويا تيلو سرته راشي لري يې کړه که درى ځله داسي وکړې نو په دې سره به غوړي اوټيل پاک شي .

داستنجا پاته مسئلې

پوښتنه : استنجا کوم وخت مکروه ده ؟

ځواب :

1- قبلي ته مخامخ يا د شا له خواستنجا کول .

2- په داسي ځاى کې استنجا کول چې داستنجا کوونکي پر عورت ديوچا سترگي لگيږي .

پوښتنه : دتس اوياډک اودس په وخت کې کومې خبرې مکروه دى ؟

خواب:

1. قبلي ته مخ يا په شا کښينا نستل.
2. په ولاړه متبازې کول.
3. په تالاب ، ويالې اويا څاه کې اودس ماتې کول.
4. دهمدغو وارو په غاړه اودس ماتې کول.
5. دمسجد له ديوال سره.
6. په هديره کې.
7. دمورک يا په بل غارکې.
8. د اودس ماتپه وخت کې خبرې کول.
9. په ټيټ ځای کيناستل پورته لورته متبازې کول.
10. دخلکو دناستې پاستې په ځاناو لاره کې اودس ماتې.
11. داوداسه او يا غسل کولو په ځای کې.

داوبو پاته مسئلې

پوښتنه : دلمر په گرمگو شويو اوبواودس کيږي اوکه نه ؟

خواب : کيږي خو ښه نه دی.

پوښتنه : که داوداس په وخت کې د بدن څخه څاڅکي په لوبښي

کې ولوږي ، نو پدې اوبو سره بيا اودس کيږي اوکه نه ؟

خواب : داوداسه په وخت چې له بدن نه چې کومې اوبه لاندې توپري مستعملې (ناولې) اوبه بلل کيږي (که چيرته پر بدن باندې حقيقي نجاست نه وي)؛ مستعملې اوبه چې له ناولو اوبوسره گډې شي، حکم يې دادی چې

ترخوپورې د ناولو اوبو مقدار له ناولو اوبو څخه کم وي ترهغه وخته پرې اودس کيږي، اوکه د ناولو اوبو مقدار له پاکو اوبو سره برابر او يا ترينه زيات شي نو بيا پرې اودس اوغسل نه کيږي.

پوښتنه : که له اوبوسره پاک شي گډ شي لکه : صابون يا زعفران نو اودس پرې کيږي اوکه نه ؟

ځواب : له پاکو اوبو سره چې پاک شي او داوبو يو يا دوه صفتونه (رنگ، خوند، بوی) بدل کړي نو بيا هم اودس پرې کيږي خو که دري واړه صفتونه يې بدل شول او اوبه ټينگې شوې نو اودس پرې نه کيږي.

پوښتنه : که تالاب يا حوض په شرعي گز سره دوه گزه پلن اوپنځوس گزه اوږد وي ، ياڅلور گزه برداره او پنځويشت گزه اوږد ، يا پنځه گزه پلن او شل گزه اوږد وي نو هغه به دجاري (روانو) اوبو حکم لري اوکه نه ؟

ځواب : هو ! حکم يې دروانو اوبو دي.

پوښتنه : که حوض پټ او خوله يې خلاصه وي او له شرعي مقدار څخه يې خوله کمه وي خو لاندې برخه يې ډيره پلنه وي نو حکم به يې د لوی حوض او روانو او بو وي او که نه ؟

ځواب : که چيرته حوض لس گزه اوږد اولس (1) پلن وي خو له څلورو لوريو او يا يو يا دوو (2) لورو څخه پټ کړای شوي وي که چټ يې له اوبو نه پورته او جلا وي نو دا بيا سهي حوض دی او اوبه يې روانو اوبو حکم لري ، اوکه چيرته چټ يې له اوبو سره لگيدلی وي نو بيا سهي حوض نه دی ، اود کمو اوبو حکم لري ؛ لنډه داچې داوبو هغه برخه اعتبار لري دکومو سر چې لوڅ وي پدي معنا چې له چټ سره لگېدلې نه وي نو دهغو لپاره دشرعي مقدار اندازه پکار ده.

اوکه چيرته يې لوڅه برخه کمه وي نو لاندینی برخه يې چې هرڅو مره پلنه وي اعتبار نه لري.

دڅاه پاته مسئلې

پوښتنه : که په څاه کې دکوترې يا مرغی گندگي ولويږي نو حکم يې څه دی ؟

ځواب : دکوترې او مرغی په گندگي اويا داوبن اومېرې په دوو اوڅلورو پچو سره څاه نه مردارېږي.

پوښتنه : که چيرې کافر څاه ته د بوکې (ډولچې) راکښلو لپاره ورکوز شي اوپه اوبو کې غوټه ووهي نو دڅاداوبو حکم څه دی ؟

خواب: که چیرته کافر څاه ته له کوزیدو مخکې ولمبیرې اوپاکې جامې واغوندي اوبیا ورکوز شي نودڅاه اوبه پاکې دي اوکه له کوزیدود مخه ونه لمبیرې اوبه خپلو ناولوجامو کې ور کوزشي نو څاه پاکه ده خو ټولې اوبه یې راکنبل په کاردې ، ځکه چې دکافر بدن اوجامې یې زیاتره وخت پلپتي وي.

پوښتنه: که چیرته څاه ځانگړې بوکه ونه لري بلکې خلک یې اوبه په مختلفو وړو او غټو بوکو راوباسي نو دپاکولولپاره به یې اوبه په کومه بوکه راویستل کیږي؟

خواب: کله چې څاه ځانگړې بوکه ونه لري ، اویا څاه ډیره غټه او یا ډیره وړه وي نو په داسې حالت کې بیا درمیانه (منځنۍ) بوکه اعتبار لري ، درمیانه سولاغه هغه ده په کومې کې چې په انگریزي سیر درې نیم سیره اوبه راځي.

یادونه: تردې ځایه پورې دتعلیم الاسلام له ددوهمې برخې سره تړلې مسئلې پای ته ورسېدې له دې وروسته نورې مسئلې پیلېږي.

د تیمم بیان

پوښتنه: تیمم څه ته وايي؟

خواب: په پاکه خاوره یا په داسې پاک شي سره چې د خاورو حکم ولري له حکمي نجاست څخه د بدن پاکولو ته تیمم وايي.

پوښتنه: تیمم کله روا دی؟

خواب: کله چې اوبه نه وي ، یا داوبو له استعمال څخه ناروغي پیدا کیږي اویاهم دناروغي دزیاتوالي اندیښنه وي نوبیا تیمم روا دی.

پوښتنه: داوبو دنشتوالي صورتونه کوم دي؟

خواب: داچې اوبه یو میل (یونیم کیلومتر) لرې وي ، یاددښمن له وېرې څخه اوبه راخیستل شوني نه وي داسې چې: دکور دباندي څاه وي خو اودس کونکی ویرېږي چې که له کوره ووځم نو دښمن یا غله به مې ووژني ، یا دڅاه له خولې سره یو غټ مار اویازمري وي ، اویا داچې اوبه ورسره وي خو لږ وي اوله دې ویرېږي چې که چیرې په دغو

اوبو اودس وکړم تېری به شم ، اویاخو څاه وي خو بوکه اورسی نه وي ، اویاداچې اوبه هم شته خو سپری ددې توان نه لري چې اوبه په ولاړه روباسي اوبل څو ک هم نه وي، داټول هغه صورتونه دي چې داوبو دشتوالي حکم لري.

پوښتنه: دناروغی وزیره په کوم وخت کې دااعتبار وړ گرځي ؟

ځواب: کله چې دخپلې تجربې له مخې یې په هغې غالب گومان راشي اویا دیوه لوی اوتکره حکیم (ډاکټر) دوینا له مخې ورته معلومه شي چې داوبو استعمال یې ناروغه کوي نو بیایې تیمم سهې دی.

پوښتنه: داوبو دیوه میل دلریوالي مطلب څه دی هیله ده چې په یو څه وضاحت سره یې بیان کړی.

ځواب: کله چې انسان په داسې ځای کې وي چې هلته اوبه نه وي ، خو دیو چا په ښوونه او یا یې دخپل اټکل له مخې غالب گومان پدې راشي چې اوبه یو میل لري دي نو د اوبو راوړل اوپه هغه اودس کول پرې لازم دي.

خو کله چې کوم ښوونکي هم نه وي او داسې لاره هم نه وي چې له هغه څخه داوبو دشتوالي معلومات وشي ، اویا داوبو دشتوالي معلومات وي خو اوبه یو میل اویاله هغه نه هم ډیرې لري وي نو بیا د اوبو راوړل ضرور نه دي او تیمم کیږي.

پوښتنه: په تیمم کې څو فرضونه دي ؟

ځواب: درې فرضونه دي:

← 1: نیت کول.

← 2: دواړه لاسونه (چمبې) په خاورو باندې وهل او پرمخ یې تیږول.

← 3: بیا دواړه چمبې پر خاوره وهل اوپردواړوڅنگلویې تیږول.

پوښتنه: د تیمم کولو پوره طریقه راته بیان کړی ؟

ځواب: اول نیت وکړه داسې چې زه د ناپاکي دلیرې کولو او دلمانځه دادا کولو لپاره تیمم کوم بیا دواړه چمبې پرپاکه خاوره ووهه او ویې څنډه که خاورې ډیرې وې نو پوه یې کړه او دواړه لاسونه پرمخ باندې داسې تېرکړه چې هیڅ یوځای پاته نه شي ، که دیوه وینسته په اندازه ځای هم پاتې شي تیمم نه کیږي . دوهم ځل دواړه لاسونه په خاورو ووهه او ویې څنډه اول د چپه لاس څلور گوتې دراسته لاس دگوتو ترڅوکو لاندې کښیږده او ترڅنگلو پوري یې کش کړه ، نو په دې توگه به دښي لاس په لاندینی برخه لاس تېر شي ، بیا دچپه لاس ورغوی دښي لاس په پورته خوا باندې دڅنگلو له لوري ترگوتو پورې کش کړه ، اود چپه لاس دبتې گوتې مخ دښي لاس دبتې گوتې پرشا تیرکړه . ، بیا همدغسې ښي لاس په چپه لاس تیرکړه ورپسې گوتې خلال کړه اوکه دې گوته په گوتې وه دهغې کښل یا ښورول ضروري دي.

پوښتنه : داوداسه اوغسل دواړو لپاره تيمم كيږي او كه يواځې داوداسه لپاره ؟

ځواب : ددواړو لپاره روا دی.

پوښتنه : تيمم پرکومو شيانو كيږي ؟

ځواب : پرپاکه خاوره ، ريگ ، تيږه ، چينه دخاورې په خام يا پاخه لوبښي چې غوړ نه وي ، پر پخه ياخامه خښته ، دخاورې يا خښتو يا تيږو پر ټوټو تيمم كيږي دغه راز دگچو پر ديوال اوپرسره ملتاني خاوره باندي ، او پرپاک گرد باندي هم تيمم كيږي.

پوښتنه : پرکومو شيانو تيمم كيږي ؟

ځواب : پرلرگي ، اوسپنې ، سرو زرو ، سپينو زرو ، ميسو ، پيتلو ، المونيم ، شيشه ، سرپو ، ليم ، غنمو ، وربشو ، په هرډول غله ، جامو ، اېرو پردي ټولو شيانو تيمم نه كيږي ، لنډه داچې هر هغه شی چې په اورکې ويلیږي يا په سوځلو سره ايره كيږي پر هغه باندي تيمم پرې نه كيږي.

پوښتنه : كه داېرو ، گچو يا دخښتو پرديوال باندي گرد نه وي نو تيمم پرې كيږي اوكه نه ؟

ځواب : پرکومو شيانو چې مونږ تيمم روا بللی پرهغو باندي د گرد شتوالی شرط نه دی ، په تيږه ، خښته اودخاورې لوبښی كه مينځل شوی هم وي تيمم پرې روادی.

پوښتنه : پرکومو شيانو چې تيمم نه كيږي كه چيرته گردپرې پروت وي تيمم پرې روادی اوكه نه ؟

ځواب : هو ! كه دومره گرد ورباندي و چې هغه باندي له لاس وهلو سره دوره پيداكيدله يا پرهغه باندي پاتې شي ، نو بيا تيمم روادی.

پوښتنه : كه چيرې چا دقرآن كريم دويلو او مچو كولو يا مسجد ته دتللو لپاره يا داذان يا سلام دخواب په نيت تيمم وکړ ، نو آیا په هغه سره لمونځ كيږي اوكه نه ؟

ځواب : نه كيږي.

پوښتنه : كه يو چا دجنازې دلمانځه يا دسجده تلاوت په نيت تيمم وکړ نو په دغه تيمامه سره لمونځ كيږي او كه نه ؟

ځواب : كيږي.

پوښتنه : داوبو د نشتوالي په صورت کې كه يو چا پرتيمامه لمونځ وکړ ، له هغه وروسته بيا اوبه پيداشوې نو دلمانځه حكم څه دی ؟

خواب: لمونځ يې شوی ، او بيا راگرځولو ته يې حاجت نشته ، که څه هم اوبه په وخت کې د ننه او ياهم له وخت نه دباندې ورپيداشوې .

پوښتنه : تيمم په کومو شيانو سره ماتيرې ؟

خواب : په کوموشيانوسره چې اودس ماتيرې په هغو تيمم هم ماتيرې ، هو ! دغسل تيمم يواځې په حدث اکبر سره ماتيرې خو که چېرې يو چا تيمم داوبو دنیستی په خاطر کړی و ، چې کله اوبه ومومي تيمم يې ماتيرې . اوکه چيرې يې ديوبل عذر له امله کړی ي لکه مرض او يا داسي نور نو د عذر په ختمېدو سره يې تيمم ماتيرې .

پوښتنه : که يو چا ديوه وخت دلمانځه لپاره تيمم وواهه نو دبل وخت لمونځ هم پرې کولای شي اوکه نه ؟

خواب : په يوه تيمامه سره ترڅو چې (په کوم لوی او واړه اودس ماتي) مات نه شي دديرو وختونو لمونځونه پرې کېدلای شي ، دغه راز دفرض لمانځه لپاره چې کوم تيمم شوی وي په هغه سره فرض ، نفل ، لمونځ ، دقرآن کریم تلاوت ، دجنازې لمونځ ، سجده سهوه او نور ټول عبادتونه کيرې .

پوښتنه : دتيمم موده څومره ده ؟

خواب : ترڅو چې اوبه پيداشوې نه وي او يا عذر لري شوی نه وي تيمم روا دی ، که څه هم په دغسې حالت کې کلونه واوړي هيڅ پروا نه لري .

دلمانځه ددوهم شرط

(دجامو دپاکوالي بيان)

پوښتنه : دجامو له پاکوالي نه مقصد څه دی ؟

خواب : کومې جامې چې دلونځ کونکی پرتن وي لکه : پرتوگ ، خولۍ ، پگړۍ کورتۍ ، اوداسي نور ددې ټولو شيانو پاکوالی ضروري دی ، داسي چې له دې ټولونه به په يوه هم غليظه نجاست (لويه پليتي) ديوه درهم له اندازې زياته لگېدلې نه وي او دغه څېر که خفيفه نجاست وي دجامې څلورمې برخې ته به نه وي رسيدلی اوس که په

جامو غلیظه نجاست د یودرهم په اندازه یا له هغه نه کم لگېدلی وي او دغه څېر که خفیفه نجاست وي هغه به دجامې څلورمې برخې ته نه وي رسیدلی ، نو پدغسې جامو کې لمونځ روادی خو مکروه دی.

پوښتنه : که چیرته دپگړۍ دشملې یوه پېڅکه پلپته وه خو لمونځ کونکي هغه خواپریښودله اونیمایي پگړۍ یې له بلې پېڅکې نه ووهله لمونځ یې کیږي اوکه نه ؟

ځواب : کومه جامه چې دلمونځ کونکي له بدن سره داسي تړلي وي چې دده له ښورېدا سره هغه هم ښورېدله دداسي جامې ټول پاکوالی ضرور دی، ځکه خواوس په دې صورت کې چې دلمونځ کونکي له ښورېدا سره پگړۍ ښورېږي لمونځ نه کیږي.

دلمانځه ددریم شرط

(دځای دپاکوالي) بیان

پوښتنه : دځای دپاکوالي مقصد څه دی ؟

ځواب : دلمونځ کوونکي د دواړو پښو ، ځنگنونو، لاسو اوټنډې لگولو دځای پاکوالي ضروري دی.

پوښتنه : په کوم شي چې لمونځ کولای شي که چېرې یې لاندې لوری پلپت وي ،لمونځ پرې کیږي اوکه نه؟

ځواب : که چیرته دلرگي اویا تیږي تخته وي او یا اوارې شوې خښتې وي یا هم دهغو په څیر بل یو سخت او پنډ شوی وي اودلمانځه مخ یې پاک وي نو بیا لمونځ پرې کیږي، که څه هم هغه بل لورې یې پلپت وي ، هیڅ پروا نه لري ، اوکه چیرې پریوه نازکه جامه لمونځ وکړي چې لاندې برخه یې مردار وي، لمونځ نه کیږي.

پوښتنه : که جامه غبرگه وي پورته لوری یې پاک او لاندې لوری یې پلپت وي حکم یې څه دی ؟

ځواب : که دواړه لوري یې سره گنډلي نه وي او پورتنۍ جامه دومره پنډه وي چې دلاندینۍ جامې دپلپتي بوی اورنگ ترینه نه حس کېده، بیا لمونځ کیږي ، اوکه چېرې دواړه سره گنډلې وې نو د احتیاط له مخې دې په داسې جامه لمونځ نه کوي.

پوښتنه : که چیرته دلمانځه ځای پاک وي خو شا اوخوا یې پلپتي وي او بوی یې راځي نو لمونځ کیږي اوکه نه ؟

ځواب :لمونځ کیږي خو په لوبلاس په داسي ځای کې لمونځ کول ښه نه دي.

دلمانځه د څلورم شرط

(عورت پټولو) بيان

پوښتنه : دعورت دپټوالي معنا څه ده ؟

ځواب : دنارينه عورت دنامه له غوټې څخه ترځنگنو (گونډو) پورې

دی چې پټول يې پرې په لمانځه کې دننه اوهم دباندې فرض دي.

اوپه ښځو له دوو څپرو او قدمو اومخ پرته د ټول بدن پټول فرض دي خو له لمانځه دباندې هم دوی ته دا روا نه دي چې له نامحرم نارينه سره لوڅ مخ ودريري.

پوښتنه : که دعورت يوڅه برخه له قصدپرته ښکاره شي حکم يې څه دی ؟

ځواب : که دعورت څلورمه برخه په لمانځه کې دومره وخت لوڅه پاتي شي په څومره وخت کې چې درى واره سبحان ربّ العظیم ويل کيدلای شي نو لمونځ فاسديږي ، اوکه ښکاره شي او سمدستي بيرته پټ کړای شي نوبيا لمونځ نه فاسديږي.

پوښتنه : که يوسړی په تياره کې لوڅ لغړ لمونځ کوي حکم يې څه دی ؟

ځواب : دجامې دشته والي په صورت کې لمونځ لغړ (لوڅ گ) نه کيږي، برابر ه خبره ده که په تياره اوياهم په رڼاکې وي.

پوښتنه : که چيرې يوڅوک په لوی لاس د عورت څلورمه برخه په لمانځه کې ښکاره کړي ، حکم يې څه دی ؟

ځواب : په لوی لاس دعورت دڅلورمې برخې ښکارولوسره لمونځ فاسديږي.

پوښتنه : که له يوچاسره بيخي جامه نه وي نوبيا به څه کوي ؟

ځواب : که چيري هيڅ ډول جامه ورسره نه وي نو بيادې په يو بل شي ځان پټ کړي ، دمثال په ډول دونو پانيې يا ټاټ اوداسې نور ، اوکه يومخ د بدن دپټولو لپاره هيڅ نه وي نوبيادې لمونځ وکړي ، خو په داسي وخت کې به بيا په ناسته لمونځ ، رکوع اوسجده په اشاره سره کول غوره دي.

دلمانځه د پنځم شرط

د (وخت پیژندلو) بیان

پوښتنه: دلمانځه لپاره دوخت د شرط کیدو معنا څه ده؟

ځواب: دلمانځه دا کولو لپاره دوخت د شرط کېدو معناداده چې کوم یو وخت د لمانځه لپاره ټاکل شوی وي ، په هماغه وخت باید لمونځ وشي، ځکه چې له وخت دمخه لمونځ بهېڅي نه کېږي او له وخت وروسته بیا لمونځ کولو ته ادا نه وایي بلکې بیابه یې قضایي راگرځوي.

پوښتنه: په شپه او ورځ کې څو وخته لمونځ فرض دی؟

ځواب: په شپه ورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی اوله دې پرته یو لمونځ چې واجب دی هغه وتر دی.

پوښتنه: فرض ، واجب ، سنت ، نفل هریو څه ته وایي او فرق یې څه دی؟

ځواب: فرض دې ته وایي چې په قطعي (مضبوط) دلیل سره ثابت وي ، په ثبوت کې یې هیڅ رنگه شک اوشبهه نه وي ، د فرضو منکر کافر دی اوله عذره پرته یې پرېښوونکی فاسق اود عذاب وړ گڼل کېږي.

واجب دې ته وایي چې په ظني (شکمن) دلیل سره ثابت وي منکر یې کافرنه دی ، هو ! له عذره پرته پرېښوونکی یې فاسق او د عذاب وړ گڼل کېږي.

سنت دې ته وایي چې هغه رسول الله e یا صحابه کرامو کړی وي او یا یې دهغه په کولو امر کړی وي.

نفل هغو کارونو ته وایي چې فضیلت یې له شریعت نه ثابت وي ، په کولو کې یې ثواب وي او په نه کولو کې یې عذاب نه وي . همدې ته مستحب، مندوب او تطوع هم وایي.

پوښتنه: فرض څو ډوله دي؟

ځواب: دوه ډوله دي: فرض عین ، او فرض کفایي ، فرض عین خو دې ته وایي چې ادا کول یې په هر مسلمان ضروري وي ، له عذره پرته پرېښوونکی یې فاسق او گناهگار وي ، فرض کفایي دې ته وایي چې د یوه یا دوو کسانو په ادا کولو سره د ټولو خلکو غاړه خلاصیږي ، او که هیڅ څوک یې ونکړي نو بیاتول گناهگار دي.

پوښتنه: سنت څو ډوله دي؟

خواب: دوه ډو له دي مؤكد سنت ، او غير مؤكد سنت ، مؤكد سنت دې ته وايي چې هغه رسول الله e تل كړي وي اويایې د هغه په كولو امر كړي وي اوتل يې كړي هم وي پدې معنى چې له عذره پرته يې هيڅكله هم پرايښي نه وي ، له عذره پرته ددغه ډول سنتو پريښولو باندې عادتېدل ډيره گناه لري.

اوغير مؤكد سنت دې وايي چې هغه حضور e زياتر وخت كړي وي خو كله ناكله يې له عذره پرته پرايښې هم وي ، دداسې سنتو په كولو كې له مستحبو ثواب زيات دى اوپه پريښولو كې يې گناه نشته او دغه ډول سنتو ته سنن زوائد هم وايي.

پوښتنه: دحرام، مكروه تحريمي او مكروه تنزيهي هر يومعنا څه ده ؟

خواب: حرام داسې كارته وايي چې حرمت يې په قطعي دليل سره ثابت وي ، كونكى يې فاسق او دعذاب وړ بلل كيږي اومنكر يې كافر دى.

مكروه تحريمي داسې كارته وايي چې حرمت يې په ظني دليل سره ثابت وي ، منكر يې كافر نه دى، خو كوونكى يې بياهم گناهگار دى دمكروه تنزيهي په كولو كې كه څه هم گناه نشته خو يوډول بد كار دى.

پوښتنه: مباح څه ته وايي ؟

خواب: مباح هغه كارته وايي چې په كولو كې يې ثواب اوپه نه كولو كې يې گناه او عذاب نه وي.

پوښتنه: دسهار دلمانځه وخت راته بيان كړئ ؟

خواب: له لمر ختو تقريباً يو نيم ساعت مخكې دختيز لورته د اسمان په څنډو(كنارو) كې سپينوالى (رڼا) ښكاره شي ، هغه سپين والى او يا رڼا دځمكې نه پورته لورته د يوې ستنې په شكل كې لوړيږي چې صبح كاذب ورته وايي دغه رڼا لږوخت وي اوبيا وركيږي ، له دې وروسته دوهمه رڼا ښكاره كيږي چې دلمرخاته ښي اوچپ لورته غوړيږي، يعنې داسمان پرټوله ختيزه كناره باندې وغوړيږي ، پورته لورته اوږده نه خيژې ، همدې ته صبح صادق (سپيده داغ)وايي ، دهمدې صبح صادق له ختو سره سم دسهار وخت پيل كيږي چې ترلمر ختو پورې وي ، كله چې دلمرلر څرك هم ښكاره شي نو دسهار وخت ختميږي.

پوښتنه: دسهار (فجر)دلمانځه مستحب وخت كوم دى ؟

خواب: كله چې رڼايي خوره شي اودومره وخت وي چې له سنتو سره سم په ښه توگه لمونځ اداسي ، اودلمانځه ترماميدو وروسته بياهم دومره وخت لاپاته وي چې كه چيرې په يو وجه سره لمونځ سهي شوى نه وي نو ترلمر ختو مخكې دوهم وار له سنتو سره سم لمونځ وكړل شي ، په داسي وخت كې لمونځ كول غوره دي.

پوښتنه: دماسپنين (ظهر)دلمانځه وخت راته بيان كړئ ؟

خواب: دماسپښين دلمانځه وخت دلمردزوال(دسيوري دماټېدو) نه نيولې تردې چې دهرشي سيوري دهماغه شي له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره (چنده) شي ، که له دې کچې څخه سيوري واوښت نوبیادماسپښين وخت تیرشوی دی .

پوښتنه : دماسپښين دلمانځه مستحب وخت کوم دی ؟

خواب : په دوبي کې يې دومره ناوخته کول چې دلمر تېزي کمه شي ، په مني ، ژمي او پسرلې کې بايد لمونځ په اول وخت کې چې دشانو سيوري دخپل اوږدوالي په اندازه وي خامخا وکړای شي .

پوښتنه : دمازديگر(عصر) دلمانځه وخت کله پيلېږي ؟

خواب : کله چې دهرشي سيوري له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره شي نود ماسپښين وخت ختمېږي اود مازديگر وخت شروع کېږي ، او داوخت ترلمر لوېدو پورې وي ، خو کله چې لمر ډېدو ته نږدې او زيرشي نو بيا هغه وخت دمازديگر لمونځ مکروه دی ، له دې نه مخکې يې کول پکار دي .

پوښتنه : دماښام دلمانځه وخت کله پيلېږي ؟

خواب : دلمر دسترگې له لوېدو سره دماښام وخت پيل اودشفق ترورکېدو پورې وي .

پوښتنه : شفق څه ته وايي ؟

خواب : دلمر ترډوبېداوروسته داسمان پرکنارو چې دلمرلوېده خواته کوم سوروالي پيداشي هغه ته شفق احمر وايي ، بيا له دې سوروالي وروسته يو ډول سپين والی پيدا کېږي هغه ته شفق ابيض (سپينوالی) وايي ، څه شېبه وروسته داسپينوالی هم ورکېږي او ټول اسمان يو ډول ښکاري . ، دسپين والي له تلو مخکې لا دما ښام وخت پاتې وي .

پوښتنه : دماښام دلمانځه داداکولو مستحب وخت کوم دی ؟

خواب : اول وخت يې مستحب دی له عذره پرته دلمانځه ځنډول مکروه (ښه نه) دي .

پوښتنه : دماخستن دلمانځه وخت کله پيلېږي ؟

خواب : دسپينوالي له ختمېدوسره سم دماخستن وخت پيلېږي اودسهارترسپيده چاوده (صبح صادق) نه ترلږ مخکې وخته پورې وي .

پوښتنه : دماخستن دلمانځه مستحب وخت کوم دی ؟

خواب: دشیپ تر دویمې برخې پورې یې مستحب وخت دی ، له دې وروسته ترنیمې شپې پورې یې مباح وخت دی له هغه وروسته بیا مکروه وخت دی.

پوښتنه : دوتر لمانځه وخت راته بیان کړي؟

خواب: دوتر لمانځه وخت دماخستن دلمانځه وخت دی ، خو دماخستن له لمانځه مخکې نه کیږي ، بلکې دماخستن له لمانځه وروسته دوتر وخت پیلېږي.

پوښتنه : دوتر وخت مستحب وخت کوم یو دی؟

خواب: که چیرته دچگا پرځان باور وي چې دشیپ په آخرکې خامخا راپاڅېدلی شم نو دهغه لپاره بیادشیپ په آخره برخه کې وترکول مستحب دي ، خو که چیرته یې پر ځان داباور نه وي نوبیا وتر له خوب مخکې کول پکار دي .

دلمانځه دشیپم شرط

(استقبال قبلي) بیان

پوښتنه : داستقبال قبلي معنا څه ده؟

خواب: دقبلي په طرف مخامخ درېدلو ته استقبال قبله وايي .

پوښتنه : په لمانځه کې مخامخ قبلي ته ددرېدلو دشرطوالي معنا څه ده؟

خواب: دلمونځ کولو په وخت کې لمونځ کونکي ته ضروري ده چې مخ یې دقبلي لورته وي .

پوښتنه : دمسلمانانو قبله کومه ده؟

خواب: دمسلمانانو قبله کعبه ده، خانه کعبه دخونې په شکل یوه لویه کوټه او د عربو (سعودي عربستان) په هیواد ، دمکې معظمې په ښار کې ده ، کعبې ته " کعبی الله ، بیئ الله ، بیت الحرام " هم وايي .

پوښتنه : قبله کوم لورته ده؟

خواب: په هندوستان ، برما، بنگله دیش ، او ډیرو هیوادونو کې (1) خوقبله دلودیز لورته ده ، ځکه چې داټول هیوادونه دمکې معظمې ختیځ لورته واقع دي .

پوښتنه : که چیرته لمانځه په وخت کې دمریض مخ دقبلې لورته نه وي او دښورېدلوس هم نه لري نو څه به کوي ؟

ځواب : که داسې څوک وي ، چې دمریض مخ قبلې لورته واړوي اوله دغه څخه مریض ته دکوم تکلیف رسیدلو ویره هم نه وي ، نو بیا دې مخ قبلې ته واړول شي، اوکه چیرته څوک نه وي ، یا وي خو مریض ته پرې ډیرتکلیف رسیده ، نو بیا یې چې کوم لورته مخ وي هغې خواته دې لمونځ وکړي.

دلمانځه داووم شرط

(نیت) بیان

پوښتنه : دنیت کولو معناڅه ده ؟

ځواب : نیت دزړه ارادې ته وایي.

پوښتنه : په نیت کې دڅه شي اراده کیږي ؟

ځواب : په نیت کې دهغه فرض لمانځه اراده ضروري ده کوم چې اداکیږي مثلاً: که دسهارلمونځ کوي نو اراده دې کوي چې دنن سهار لمونځ کوم، که قضایي لمونځ وي نو داسي نیت دې وکړي چې دفلاني ورځي دسهار قضایي لمونځ کوم ، اوکه چیرته په امام پسې لمونځ کوي نو بیا هم نیت کول ضروري دي.

پوښتنه : نیت په ژبه ویل څرنگه دي ؟

ځواب : مستحب دی ، که په ژبه سره ونه ویل شي نو هیڅ پروا نه لري اوکه یې ووايي نوبڼه خبره ده.

پوښتنه : دنفل لمانځه نیت څه ډول کیږي ؟

ځواب : دنفل لمانځه لپاره دومره نیت هم کافي دی چې نفل لمونځ کوم اودسنت لمانځه اوتراویح لپاره هم دومره نیت کافي دی.

داذان بیان

پوښتنه : داځان معنا څه ده ؟

ځواب : داځان معنا خبرول دي خو په شريعت كې دپنځه وخته لمانځه لپاره په ځانگړو الفاظو سره دلمونځ كونكو خبرولوته اذان وايي ، داځان توري اولفظونه يې دتعليم الاسلام په لومړۍ برخه كې تيرشول.

پوښتنه : اذان فرض دى كه سنت ؟

ځواب : اذان سنت دى خوداچې له اذان څخه داسلام يو خاص شان اوبرم ښكارپرې له دې امله پرې ټينگار راغلى.

پوښتنه : اذان دكومو لمونځو لپاره سنت دى ؟

ځواب : دپنځو لمونځو اوژمعي دلمانځه لپاره سنت دى ، له دې پرته دبل هېڅ لمانځه لپاره سنت نه دى.

پوښتنه : اذان څه وخت كول پكار دي ؟

ځواب : دهر فرض لمانځه په خپل وخت كې كول پكار دي ، اوكه چيرته له وخت دمخه وشي نو دوخت پر راتللو سره بايد دوهم وار بياوشي.

پوښتنه : داځان مستحبه طريقه كومه ده ؟

ځواب : په اذان كې اووه (7) شيان مستحب دي:

1. دقبلې لورته مخامخ په ولاړه درېدل.

2. داځان كلمې ورو ورو له تلوار پرته ويل.

3. داځان په وخت كې په غوږ كې دشهادت دواړه گوتې په غوږو كې وركول.

4. پرلور ځگای باندې اذان كول.

5. په لوړ غږ سره اذان كول.

6. دحى على الصلای ويلو په وخت كې ښي لورته اود حى على الفلاح په وخت كې چپ لورته مخ گرځول.

7. دسهار په اذان كې دحي الفلاح نه وروسته " الصلای خير من النوم " دوه ځله ويل.

پوښتنه : اقامت څه ته وايي ؟

خواب: د فرض لمانځه په وخت کې چې کله خلك د جمعې لپاره رابلل كيږي، دا اذان کلمې ويل كيږي، خو دحی علی الفلاح نه وروسته دقدقامت الصلای کلمې دوه واره دا اذان دنورو کلمو نه زیاتې ويل كيږي.

پوښتنه: اقامت ويل څه حکم لري؟

خواب: اقامت ويل د فرض لمنځونو لپاره سنت او دنورو لمنځونو لپاره سنت نه دی.

پوښتنه: آیا اذان او اقامت ويل دنارینه اوبځودواړولپاره سنت دی؟

خواب: نه! هغه یواځې دنارینه وو لپاره سنت دی.

پوښتنه: بې اودسه اذان او اقامت ويل څرنگه دي؟

خواب: له اوداسه پرته اذان کول روا دي، خو عادت گرځول یې ښه نه دي، او اقامت له اوداسه پرته مکروه دی.

پوښتنه: که چیرته څوک یو وخت پخپل کور کې فرض لمونځ کوي نو اذان او اقامت به وایي او که نه؟

خواب: دکلي دمسجد اذان او اقامت کافي دی، خو که چیرته یې ووايي نو ښه دی.

پوښتنه: مسافر به دسفر په حال کې اذان او اقامت وایي او که نه؟

خواب: هو! دسفر په حال کې کله چې له آبادۍ څخه دباندې وي اذان او اقامت دواړه ويل پکار دي. خو که چیرته اذان ونکړي او یواځې اقامت ووايي نو بیا هم هیڅ پروا نه لري، خو ددواړو پرینودل مکروه دي.

پوښتنه: که اذان یو سړی وکړي او اقامت بل ووايي نو دا روادې او که نه؟

خواب: که مؤذن نه و او یا هم و خو ددوهم کس په اقامت ویلو سره نه خفه کېده نو بیا روا دی، او که چیرته دمؤذن خوښه نه وي نوبیامکروه دی.

پوښتنه: تر اذان څومره وروسته اقامت ويل پکار دی؟

خواب: دمانبام له اذان پرته په نورو ټولو وختوکې دومره وروسته والی پکار دی ترڅو هغه کسان چې په خوراک، څښاک، یا قضای حاجت او بولو بوخت وي هغوی فارغه او په لمانځه کې گډون وکړای شي.

پوښتنه: دا اذان او اقامت دواړو خواب څه ډول وي او حکم یې څه دی؟

خواب: دا اذان او اقامت دواړو اجابت (خواب ورکول) مستحب دي، داجابت او خواب معنادا چې: اوریدونکی هم هغه کلمې ووايي کومې چې مؤذن او یا یې مکبر وایي خو حی علی الصلای او حی علی الفلاح چې واورې نو لاحول

ولاقوَيَ رِبَا بِاللّٰهِ وَيَلْ بِكَارِدِه اود سهار په اذان كې چې الصّٰلٰى خير من النّوم واورى نو صدقَت و بررت ويل په كار دي ، او په اقامت كې چې قدقامت الصّٰلٰى واورى دقامها الله و ددامها ويل پكاردي .

پوښتنه : له اذان نه وروسته كومه دعاء ويل پكاردى ؟

خواب : له اذان وروسته دې دا دعا ووايي :

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدّعٰوٰى التّامى والصّٰلٰى القائِمى اتِ مُحَمَّدٍ الوَسِىلى والفضِىلى وابعثه مقاماً محموداً الَّذِى وَعَدْتَه بِرَنك لاتخلف الميعاد .

اى خدايه ! ددغې كاملې بلنې او رېدونكي اولمانخه پالونكيه ! محمد ته وسپله (دجنت يوه درجه) وركړه، اولويي وروښنه ، محمود مقام ته يې ورسوه هغه چې تا ورسه لوز (وعده) كړې په تحقيق سره ته دخپلې وعدې پالونكى يې .

دلمانخه دركنونو بيان

پوښتنه : ارکان څه ته وايي ؟

خواب : په لمانخه كې ځيني داسې خبرې شته چې كول يې

فرض دي او ارکان ورته وايي ، ارکان دركن جمع ده ، اوركن دفرضو په معنا سره راځي .

پوښتنه : په لمانخه كې دننه څو فرضونه دي ؟

خواب : شپږ :

لومړى : تكبير تحريمه يا اولى تكبير (الله اكبر) .

دوهم : قيام (ولاره) .

درېم : قرائت (قران كريم ويل) .

څلورم : ركوع .

پنځم : دواړه سجدي .

شپږم : آخړه قعده (يانې دلمانځه په آخرکې دالتحيات په مقدار سره کيناستل) ، خو تکبير تحریمه شرط دی رکن نه دی .

پوښتنه : کله چې تکبيرتحریمه شرط دی اورکن نه دی نو بيا ولې دمخکنيو شرطو نوسره يوځای بيان نه کړای شو ؟

ځواب :څرنگه چې دتکبير تحریمه اودلمانځه دنورو ارکانو ترمنځ کومه فاصله نه شته او لمونځ هم په همدې تکبير سره پيلیږي ځکه نو دلمانځه دنورو ارکانو سره يوځای دتکبير تحریمه بيانول راته مناسب ښکاره شول .

دتکبير تحریمه بيان

پوښتنه : دتکبيرتحریمه نه مقصدڅه دی ؟

ځواب :دنيت تړلو په وخت کې چې " الله اکبر " وويل شي په دې سره لمونځ پيلیږي اوخبرې چې لمونځ پرې باطلیږي هغه حرامیږي ، له دې امله ورته تکبير تحریمه وايي .

پوښتنه : که دفرض لمانځه له نيت نه وروسته تکبير تحریمه په کړوپه ملا وويل شي نو لمونځ کیږي اوکه نه ؟
ځواب :نه ! ځکه چې دتکبير تحریمه په وخت کې په فرض او واجب لمنځونو کې چې کله عذر نه وي نيغ درېدل شرط دي .

دلمانځه دلومړي رکن

قيام (درېدلو) بيان

پوښتنه : دقيام (درېدلو) څخه مقصد څه دی ؟

ځواب :قيام ودرېدا ته وايي ، او دودرېدا څخه مقصد داسي ولاړه ده چې لاسونه ترڅنگنو پورې ونه رسيږي .

پوښتنه : په لمانځه کې درېدل څومره اوپه کومولمنځوکې فرض ده ؟

ځواب : په فرض اوواجب لمنځو دواړو کې دومره ودرېدافرض ده

، چې د فرض په مقدار سره قرائت وويل شي .

پوښتنه : که دولاړي طاقت نه وي نو بيا به څه کوي ؟

ځواب : که دناروغۍ يادزخم يا ددښمن له وېرې يا دهمداسي يو بل غټ عذر په وجه يو څوک نه شي دريدلی نو په ناسته سره فرض او واجب لمونځ کولای شي .

پوښتنه : په نفل لمانځه کې دودرېدلو حکم څه دی ؟

ځواب : په نفل لمانځه کې ودرېدل فرض نه دی ، له عذره پرته په ناسته سره هم نفل لمونځ کيږي خوله عذره پرته په ناسته سره په نفل لمانځه کې نيمايي ثواب وي .

دلمانځه ددوهم رکن

(قرائت) بيان

پوښتنه : دقرائت معنا څه ده ؟

ځواب : قرأت دقرآن کریم ويلو ته وايي .

پوښتنه : په لمانځه کې څومره قرآن کریم ويل ضروري دي ؟

ځواب : کم تر کمه يو آيت ويل فرض دي اوسورت فاتحه (الحمدلله) ويل واجب دي ، د فرضو په لومړيو دوو رکعتو اودوترو ، سنتو اونفلو په ټولورکعتونوکې له سورت فاتحې وروسته بل سورت يا يو لوی آيت او يا هم درې واړه ايتونه ويل واجب دي .

پوښتنه : آیا دسوره فاتحې ويل په هر رکعت کې واجب دي ؟

ځواب : د فرض لمانځه له دريم اوڅلورم رکعت نه پرته په هر لمانځه کې که هغه فرض ، واجب ، سنت اوياهم نفل وي ، ددې ټولو لمنځونو په هر رکعت کې دسورت فاتحې ويل واجب دي .

پوښتنه : که چيرته دسړي يو آيت هم يادنه وي نو څه به کوي ؟

ځواب : سبحان الله يا الحمد لله دې د قرائت په ځای وايي او پرده باندې ژر تر ژره دقرآنکریم زده کړه او يادول فرض دي .

د فرض قرائت په اندازه دقرانکریم یادول پرې فرض اودواجب قرأت په اندازه پرې واجب دی ، اودنه زدکولو په صورت کې به ډیر زیات گناه گاروي.

پوښتنه : قرآن کریم دکوم وخت په لمنځونو کې په زوره ویل پکاردي ؟

ځواب : په امام باندې واجب دي چې دماښام اوماخستن د لمانځه په اولو دوو رکعتو اودسهار، جُمعې او اخترونوپه ټولو رکعتو، او همدراز دروژې په میاشت کې په تراویح او وتروکې په لوړغږ (جهر) سره قرأت ووايي.

پوښتنه : په کومو لمنځوکې په ټیټ آواز سره قرائت ویل پکاردي ؟

ځواب : دماښپښین اومازديگر په لمانځه کې امام او منفرد ټول ، اوپه وترو کې یواځې منفرد بایدقرائت په ټیټ غږسره ووايي.

پوښتنه : په لوړغږسره دقرائت ویلو اندازه څومره ده ؟

ځواب : کمه درجه یې داده چې ده ته نژدې سړی یې غږ واوري ، اودټیټ غږویلو کمه درجه داده چې خپل اوازیې ترغږو ورسپري.

پوښتنه : په کومو لمنځونوکې چې په لوړغږ قرأت ویل کېږي هغو ته څه وايي ؟

ځواب : هغو ته جهري لمنځونه وايي ځکه چې دجهر مانا ده په لوړغږ سره ویل.

پوښتنه : په کومو لمنځونوکې چې قرأت په ټیټ غږ ویل کېږي هغوته څه ویل کېږي ؟

ځواب : هغو ته سري لمنځونه وايي ، ځکه چې د سري ماناده په ټیټ غږ او په کراره ویل.

پوښتنه : که یوڅوک په ژبه سره دقرائت الفاظ ونه وایي یواځې یې په خیال کې ووايي لمونځ یې کېږي اوکه نه ؟

ځواب : نه ! په خیال ځغلولو سره لمونځ نه کېږي ، بلکې په ژبه سره ویل یې ضروري دي.

دلمانځه د دریم اوځلورم رکن

(رکوع ،سجدې) بیان

پوښتنه : درکوع کمه اندازه څومره ده ؟

خواب: دركوع كمه اندازه داده چې ملاكروپه او ورغوي ځنگنو

ته ورسپري.

پوښتنه: دركوع مسنونه طريقه څه ډول ده؟

خواب: دومره كروپيدل چې سراوملادواړه برابرشي ځنگلې له تشيونه لري وي اوځنگنونه بايد په دواړو ورغويو ونيول شي.

پوښتنه: كه چيرته دسپين ريرتوب ياد بل څه له امله ملا دومره كړو په شي چې دركوع شكل ته ورته شي نو بيا به ركوع څه ډول كيږي؟

خواب: په سر سره دې اشاره كوي داسي چې يواځې سر لږ ښكته كړي نو ركوع يې كيږي.

پوښتنه: له سجدي نه مقصد څه دی؟

خواب: پرځمكه باندي تندي اينودلو ته سجده وايي.

پوښتنه: كه څوك يواځې په پزه ياتندي باندي سجده وكړي نو سجده يې كيږي او كه نه؟

خواب: كه چيرې دعذر له امله داسې وكړي نو بيا دارواډي، او كه له عذره پرته يواځگې پرتندي باندي سجده كوي سجده يې كيږي خو داكار مكروه ده، اوله عذرپرته يواځې پرپزه باندي سجده نه كيږي.

پوښتنه: په هر ركعت كې يوه سجده فرض ده او كه دواړه؟

خواب: دواړه سجدي فرض دي.

پوښتنه: كه چيرته تندي اوپزه دواړه زخمي وي نو بيا به سجده څه ډول كيږي.

خواب: دداسي خلكو سجده يواځې دسر په ښورولوهم كيږي.

پوښتنه: ددواړو سجدو په منځ كې به څومره وخت كښيني؟

خواب: له لومړۍ سجدي وروسته دې په ډاډه زړه كښيني اوبيا دې دوهمه سجده وكړي.

پوښتنه: كه چيرته داخرونو يادجمعي اوياهم په يوه بله ستره غونډه كې دخلكو دزياتوالي له امله كه ځای تنگ وو، د شاتني سړي سجده دمخني سړي په شاباندي كيږي او كه نه؟

خواب: كيږي.

دلمانځه د پنځم رکن

(آخري ناستې) بيان

پوښتنه: په اخيره قاعده کې څومره اندازه ناسته فرض ده ؟

ځواب: دالتحيات د آخري تورو (عبده ورسوله) ترويلو پورې ناسته فرض ده.

پوښتنه: اخيره قاعده په کومو لمنځونوکې فرض ده ؟

ځواب: په ټولو لمنځونوکې فرض ده که هغه فرض ، واجب ، سنت او يا هم نفل وي.

دلمانځه د واجباتو بيان

پوښتنه : دلمانځه واجبات کومو خبروته وايي ؟

ځواب: دلمانځه واجبات هغو خبرو ته وايي چې کول يې په لمانځه کې ضروري وي ، که چيرته له چا څخه يو واجب په هيره سره پاته شي نو د سجده سهوه په کولو سره يې لمونځ بيرته سهي کېدلی شي ، او که په هيره سره ديو واجب له پاته کيدو وروسته بيا هم سجده سهوه ونه شي او ياهم په لوی لاس يو واجب پريښودل شي ؛ دلمانځه بياراگرځول واجب دي.

پوښتنه : دلمانځه واجبات څو دي ؟

ځواب: دلمانځه واجبات څوارلس (14) دي:

1) د فرض لمانځه په لومړيو دوو رکعتونو کې قرائت ويل.

2) د فرض لمانځه له دريم اوڅلورم رکعت څخه پرته دهر لمانځه په ټولو رکعتونوکې سورت فاتحه ويل.

3) د فرض لمانځه په اولو دوو رکعتونوکې اودواجبو ، سنتو، اونفل لمنځگونو په ټولو رکعتونوکې له سورت فاتحې

نه وروسته يو سورت يا يو غټ آيت اويا درى واړه آيتونه ويل.

4) د سورت نه مخکې فاتحه ويل.

5) دلمانځه دبرخو (قرأت، رکوع ، سجده) او ټولو رکعتونو ترمنځ د ترتيب لحاظ ساتل داسې چې ترپايه پورې په ترتيب سره يو پر بل پسې اداسي.

6) قومه کول ، يعني درکوع څخه نيغ ولاړيدل.

7) جلسه (ددواړو سجودو په منځ کې سمه ناسته کول.)

8) دلمانځه دارکانو تعديل يعني چې رکوع، سجده اودلمانځه نور ارکان په ښه ډاډه زړه او ښه توگه سره ادا کول

9) رومي قعه يانې په درې اوڅلور رکعتي لمنځونوکې له اولو دوو رکعتونو څخه وروسته د تشهد (دالتحيات) په مقدار سره کيناستل.

10) په دواړو قعدوکې تشهد (التحيات) ويل.

11) دامام لپاره دسهار ، ماښام ، ماخستن ، جمعې، اخترنو، تراويح ، او روژې مبارکه په وتروکې په زوره " په لوراواز" قرأت ويل.

12) د سلام په لفظ سره له لمانځه څخه وتل.

13) په وتروکې دقنوت لپاره تکبير اوبيا دعاء قنوت ويل.

14) ددواړو اخترنو په لمنځونوکې زائد تکبيرونه ويل.

دلمانځه دسنتو نو بيان

پوښتنه : دلمانځه سنتونه کومو خبرو ته وايي ؟

ځواب : په لمانځه کې چې دکومو شيانو ترسره کول له پيغمبر e نه

ثابت وي ، خوټينگارپرې دفرضو او واجبو د درجې هومره نه وي راغلی سنت ورته وايي که چيرته يوسنت په هيره سره پاتې شي نو نه لمنځ فاسديږي اونه سجده سهوه واجبيږي اونه هم گناه لري ، اوکه په لوی لاس سره پريښودل

شي نوکه څه هم نه لمونځ پرې فاسديږي اونه دسهوې سجده پرې واجبيږي خو پريښوونکی يې دملامتۍ وړ بلل کيږي.

پوښتنه : په لمانځه کې څو سنتونه دي ؟

ځواب : په لمانځه کې يو ويشت (21) سنتونه دي:

1_ له تکبير تحریمه مخکې دواړه لاسونه غوړو ته وړل.

2_ ددواړو لاسو گوتې پرخپل حال باندې خورې پريښگوول او قبلې ته يې مخامخ کول.

3_ دتکبير په وخت کې سر نه ښکته کول.

4_ دامام لپاره تکبير تحریمه اودیوه رکن څخه بل رکن ته دتلو په وخت کې دضرورت په اندازه ټول تکبيرونه په لوړغږ سره ويل.

5_ دښی لاس ورغوی د چپه لاس پرخپره دپاسه ایښودل.

6_ ثناء (سبحانك اللهم) ويل.

7_ تعوذ (اعوذ بالله) ويل.

8_ تسميه : بسم الله ويل.

9_ دفرض لمانځه په دريم اوڅلورم رکعت کې يواځې د فاتحې ويل.

10_ آمين " ويل.

11_ ثنا ، تعوذ ، بسم الله ، اوآمين ټول په ټيټ غږ ويل.

12_ له سنتو سره سم قرائت ويل ، پدې معنی چې په هر لمانځه کې په څومره اندازه دقرانکريم ويل سنت وي هغومره اندازه يې ويل.

13_ په رکوع اوسجده کې درى د رى واره تسبيح ويل.

14_ په رکوع کې د سر اوملا برابروالی او دواړه ورغوي پرځنگنو کلک ایښودل پداسي حال کې چې دلاس گوتې خورې وي.

15_ په قومه کې امام لپاره " سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ " او مقتدي لپاره " رَبَّنَا لَكَ الْحَمْد " ويل ، او منفرد لره تسميع او تحميد دواړه ويل.

- 16_ دسجدې پر وخت لومړی دواړه ځنگنونه پرځمکه لگول اوبيا دواړه ورغوي ، بيا پزه اوبيا تندى .
- 17_ په جلسه اوقعه کې چې پښه در ول او پرې کښيناستل ، اوبى پښه داسې درول چې دگوتو سرونه يې دقبلې لور ته وي ، او دواړه لاسونه پر ورنو ايښوول .
- 18_ په تشهد کې پر " دشهد ډن لارله رلالله " باندې دشهادت په گوته سره اشاره کول .
- 19_ په آخره ناسته (قعه) کې له تشهد وروسته درود ويل .
- 20_ له درود وروسته دعاء ويل .
- 21_ اول ښي ، بيا چپ لورته سلام گرځول .
- دلمانځه د مستحباتوبيان
- پوښتنه : په لمانځه کې څو شيان مستحب دي ؟
- خواب : په لمانځه کې پنځه شيان مستحب دي :
- 1_ د تکبير تحریمه په وخت کې له لستونو څخه د دواړو خپرو رايستل .
- 2_ د منفرد لپاره له درى واړه زيات تسبيح ويل .
- 3_ د ولاړې په حال کې دسجدې ځاى ، په رکوع کې دپښو خپرو ، په جلسه اوقعه کې خپلې سپنې ، اودسلام په وخت کې خپلو اوږوته کتل
- 4_ په خپل پوره توان سره توخى نه کول .
- 5_ د درمې په وخت کې خوله بندول ، اوکه خلاصه هم شي نو دقيام په حال کې يې په ښي لاس سره اوپه نورو حالاتو کې د چپه لاس په خپره سره بندول .
- دلمانځه کولو پوره طريقه
- کله چې دلمانځه اراده وکړې ، نو لومړى خپل ځان له هرې غټې او ورې ښکاره بې اودسې څخه پاک کړه ، پاکې جامې واغونده پرپاکه ځمکه قبلې ته مخامخ داسي ودرېږه چې د دواړو پښو په منځ کې دې فاصله دخلورو گوتو په اندازه اويا دپته نږدې وي .

کوم لمونځ چې کوې دهغه نيت په زړه کې وکړه ، لکه : دسهار فرض لمونځ خاص خدايه تالره کوم اوکه يې په ژبه سره ووايي نو هم ښه خبره ده ، بيا دواړه لاسونه غوږوته وروړه ، دلاس ورغوي اوگوتې قبلې ته مخامخ کړه ، او بتې

گوتې دغوږو نرميو ته يوسه په داسې حال كې چې گوتې دې خورې وي ، اوس نو " الله اكبر " ووايه ، دواړه لاسونه د نامه له غوتې لاندې وټړه داسې چې دښې لاس ورغوی بايد دچپه لاس پر خپره باندې راشي ، دبتې او خچنې گوتې نه كړی (حلقه) جوړه او چپه لاس پرې ونيسه.

پاته درى گوتې بايد دمړوند له پاسه وي او نظردې بايد د سجدې پرځای باندې وي ، لاسونه به دې همداڅېر تړلي وي اوپه تېټ غږ ثناء ووايه بيا تعوذ، بيا تسميه، او سورت فاتحه ووايه ، كله چې سورت فاتحه خلاصه شوه نو په تېټ غږ " آمين " ووايه ، بيا يوسورت يا غټ آيت اويا درى كوچني آياتونه ووايه.

خوکه چيرته په امام پسې ولاړوې؛ نو بياترثناء وروسته چوپ اوسه اوچې امام څه وايي په چوپه خوله يې واوړه تعوذ، تسميه، سوره فاتحه، اوسورت هيڅ شى مه وايه.

قرائت په ډاډه زړه او سهې طريقه سره ووايه چټکتيا پرې مه كوه ، بيا الله اكبر ووايه ركوع ته لاړشه ، گوتې خورې كړه اوپه ورغوي ځنگونونه كلك ونيسه ، اوملا داسې اواره كړه كه چيرته داوبو ډكه كاسه پرې كښيښودل شي هغه هم روغه په خپل حال پاته شي سر له ملا سره داسې برابر كړه چې نه لوړه اونه ښكته وي.

لاسونه دې بايد له تشيونه لري وي ، پندې بايد نيغې كړې ، بيا په ركوع كې درى واري اوياهم پنځه واري تسبيح ووايه بياتسميع ووايه او نيغ ودريربه تحميد هم ووايه ، امام به يواځې تسميع اومقتدي به يواځې تحميد وايي ، اومنفرد دې تسميع او تحميد دواړه ووايي.

بياتكبيرووايه اوسجدې ته لاړ شه دسجدې پروخت اول دواړه ځنگونونه پرځمكه ولگوه، بيا دواړه لاسونه ، بيا پوزه بيا تندى اومخ موبايد ددواړه لاسونو تر منځ دسجدې پرځای اوبتې گوتې مودغوږو مخامخ وي ، د لاسو گوتې دې بايد سره نښتې وي ترڅو يې سرونه دقبلې لورته شي ، ځنگلې له پښتيو او نس (خېټه) له ورنو اوځنگلو لري وي ، اوځنگلې پرځمكه مه ځملوه ، په سجده كې درى يا پنځه واره دسجدې تسبيح ووايه.

دسجدې نه دراپورته كېدو په وخت كې لومړى تندى ، بيا پوزه، بيا لاسونه راجگ كړه ، تكبير ووايه پورته شه ، اونىغ كښينه ، بياتكبير ووايه دوهمه سجده دلومړي هغې په څېروكړه ، بيا تكبير ووايه اوراپورته شه په راپورته كېدو كې لومړى تندى بياپوزه، بياځنگونونه راجگ كړه اودپښو پر پنجو باندې نيغ ودريربه لاسونه وټړه اوبسم الله ، سورت فاتحه او يو سورت ووايه (كه په امام پسې ولاړوې نو هيڅ مه وايه هرڅه په چوپه خوله واوړه) بيا په همغه ترتيب سره ركوع ، قومه، سجده ، جلسه اودوهمه سجده وكړه.

له دوهمې سجدې نه چې راپورته شوې چپه پښه ځملوه پرې كښينه ، ښى پښه داسې ودرره چې دگوتو سرونه يې قبلې ته مخامخ وي، اوس نو دواړه لاسه پر ورنو باندې كښيږده او التحيات ووايه.

کله چې ډشهد ډن لا ږله ږلاالله ته ورسېدې نو د بتی او دمنځنی گوتې نه حلقه جوړه کړه اودشهادت گوته پر "لا ږله" باندې پورته اوپر " ږلا الله" باندې یې ښکته کړه اوگوتې ترآخړه پورې همداسې تړلې وساته.

تشهدچې ختم کړې که چیرته لمونځ دوه رکعتو و نودرود شریف ووايه بيادعا ووايه ، لومړی ښي ا و بياچپ لورته سلام وگرځوه ، د سلام گرځولو په وخت کې لومړ ښي لورته مخ وگرځوه او بياچپ طرف ته هم مخ ورسره وگرځوه.

ښي لورته دسلام گرځولو په وخت کې دې دښي لوردملائکو اولمونځ کوونکو نیت وکړه او چپه لورته دسلام گرځولو په وخت کې دې دچپه لور دملائکو او لمونځ کوونکو نیت وکړه ، اوپه کومه خوا کې چې امام وي دهغه لور په سلام گرځولو کې دامام نیت هم وکړه.

او امام باید په دواړو سلامونوکې دمقتديانو نیت وکړي.

اوکه چیرته لمونځ درى يا څلور رکعتيه وي نو له تشهد وروسته درود مه وایه ، بلکې تکبير ووايه او ودريره ، دريم اوڅلورم رکعت که دفرض لمانځه وي دفرضو له ترتيب سره اوکه واجب ياسنت يا نفل لمونځ وي دهغو له ترتيب سره سم يې پوره کړه ، اوسلام وگرځوه ، له سلام وروسته دا دعا ووايه : " ډللهم ډنت السلام ومنك السلام، تبارکت يا ذاالجلال و البرکرام"

ای خدایه ! ته سلامتیاورکونکی یې، اوسلامتیا هم دتاله لورې ده ، ته دبرکت څښتن یې ای دلویی اوشان څښتنه!

"اللهم ډعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك" [ابوداود]

ای خدایه ! له ماسره مرسته وکړه ترڅو تایاد (ذکر) کړم ، ستا شکرادا کړم، ستاینه اوبندگي دې وکړم.

او دادعا ويل هم مسنون دي " لا ږله ږلاالله وحده لاشريك له ، له الملك وله الحمد ،وهو على كل شيء ډدير [بخاري- مسلم]

له خدایه پرته بل معبود نشته هغه یواځې دی سیال نه لري، پاچاهي اوتمامې ستاینې هغه لره دي، په هرشي قادر دی.

اللهم لامانع لما ډعطيت ولا معطى لما منعت ولاينفع ذاالجدمنك الجدم " [بخاري – مسلم]

ای خدایه ! څه شی چې ته ورکوې هیڅ څوک یې مخه نه شي نیولی، اوڅه شی چې ورکول نه غواړې هیڅوک یې ورکولای نه شي، اودمالداره سړي مالداري ستاله عذابه دخلاصون په لار کې هغه ته هیڅ گټه رسولای نه شي

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**